

JATE
BOVITTEMI GYÜJTEMÉNY

HELYBEN JÓZSEF ATTILA TUDOMÁNYEGYETEM
OLVASHATÓ BÖLCÉSZETTUDOMÁNYI KAR

A 146898

ÚTMUTATÓ

A JATE TÖRTÉNELEM SZAKOS HALLGATÓINAK
(REFORMTANTERV, 1992)

SZEGED, 1997

TARTALOMJEGYZÉK

A történelem szak a JATE-n	3
A történelem szak reformelvei	5
A történelem szak tanterve	7
A történelem szak tanegységlistája	8
A történelem szak annotált kurzuslistája	10
A történelem szak vizsgakövetelménye	33
Speciális képzés	33
Ajánlott stratégiák	35



A 146898 .

JATE
EGYETEMI GYŰJTEMÉNY

A 146898

JÓZSEF ATTILA TUDOMÁNYEGYETEM
BÖLCSESZETTUDOMÁNYI KAR

HELYBEN
OLVASHATÓ

ÚTMUTATÓ

A JATE TÖRTÉNELEM SZAKOS HALLGATÓINAK
(REFORMTANTERV, 1992)

SZEGED, 1997



A 146898

JATE Egyetemi Könyvtár



J000097292

A TÖRTÉNELEM SZAK A JATE-N

A történelem szak a legnagyobb múltú szakok egyike egyetemünkön, melynek kezdetei még az intézmény kolozsvári korszakára nyúlnak vissza.

Az 1872-ben törvényhatározat nyomán életre hívott kolozsvári egyetem négy karral indult, melyek egyike a Bölcsész-, Nyelv- és Történettudományi Kar volt. Ehhez, valamint a Matematikai-Természettudományi Karhoz a kezdetektől hozzákapcsolódott egy Középiskolai Tanárképző Intézet, így a történelem szakos tanárképzés gyökerei szintén az egyetem indulásáig vezetnek vissza.

Ismert, hogy az első világháború lezárultával derékba tört a második magyar tudományegyetem működése. A magyar tudományosság számára kétségkívül nagy veszteség volt a közel fél évszázadnyi múltja során életképességről és gyarapodó tudományos rangról bizonyosságot tevő intézmény elvesztése, ugyanakkor éppen e tragikus fejleménynek köszönheti Szeged városa — ahol a XVIII. század végétől időről időre felvetődött egy felső szintű tudományos intézmény létesítésének terve —, hogy végre egyetemnek adhatott otthont.

Az oktatás az 1921-22-es tanévvel vette kezdetét a szegedi egyetemen. Az 1921-től működő 37 tanszék sorában már megtalálható volt az Ókori Történeti és Régészeti Tanszék, a Régiségtudományi Intézet, a Közép- és Újkori [Egyetemes] Történelmi Intézet, a Magyar Művelődéstörténelmi Intézet, a Magyar Történelmi Intézet, valamint az önálló Művészettörténeti Intézet.

Az egyetem meggyökerezéséig nagy nehézségeket kellett leküzdeni: pénzsűkét, épülethiányból adódó zsúfoltságot, megfelelő könyvtár hiányát, és eleinte elegendő képzett szakember sem állt rendelkezésre minden területen. Hogy végeredményben életképes maradt a szegedi egyetem, az a város és a kormány támogatásán túl elsősorban a Szegeden oktató számos kiemelkedő tudós eredményes munkásságának és a tevékenységükkel szerzett szakmai elismertségnek volt köszönhető. A történetképzésben olyan tudósok adtak rangot az egyetemnek, mint Márki Sándor, Erdélyi László, Szádeczky-Kardoss Lajos, Huszti József, Förster Aurél, Mályusz Elemér, Deér József, Fögel József, Kerényi Károly, Buday Árpád, Banner János, Hermann Egyed, hogy csak a legjelesebbekről essék, nem teljességre törekvő említés.

Az persze aligha vitatható, hogy a méretekből, a szervezett egységek, illetve az oktatók kisebb számából adódóan egy nagy egyetemhez mérve mindig is szűkebbek voltak — és maradtak — a válsztási és specializálódási lehetőségek. Ugyanakkor a helyzetből ellensúlyként adódó és korántsem lebecsülendő előnyök — nevezetesen a kapcsolatteremtés könnyebb lehetőségei, a személyesebb belső légkör, az intenzívebb műhelymunkára kínálkozó alkalmak — olyan pozitív adottságok, amelyek ésszerű kihasználásával igen változatos és széles körben elismertethető tudásfedezet megszerzésére nyílt — és nyílik — alkalom a szegedi történetképzésben.

Ma a szak törzsképzéséről hat tanszék gondoskodik: az Ókortörténeti, a Középkori és Koraújkori Egyetemes Történeti, az Új- és Legújabbkori Egyetemes Történeti, a Középkori és Koraújkori Magyar Történeti, az Új- és Legújabbkori Magyar Történeti, valamint a Történeti Segédtudományok tanszék. A képzés során e szervezeti egységek mindegyikével kapcsolatba kell kerülnie minden történetész hallgatónak. Ezeket kívül — akár csak egy félévés betekintés erejéig, de akár az elmélyült specializálódás igényével is — az egyetem más tanszékei is „nyitva állnak” a történelmet hallgatók előtt (pl. Régészeti, Néprajzi, Altajisztikai, Klasszika-Filológiai tanszék, stb.).

A történelem szak oktatóinak önálló kiadványa az „Acta Historica”. A szak mellett Történeti Diákkör működik, amely lehetőséget ad a diáktanulmányok pályázatására félévenként különféle helyi, két évenként országos diákköri konferenciákon. A diákkör önálló kiadványa a „Documenta Historica”.

A jelen útmutató elsődleges célja, hogy elősegítve a tájékozódást kinek-kinek megkönnyítse a maga választotta képzési program összeállítását.

Szeged, 1997. aug. 27.

Almási Tibor
Pándi Lajos

A TÖRTÉNELEM SZAK REFORMJA A JATE-N

(Elfogadta a Történész Tanács 1992. március 5-dikén)

A./ Alapelvek

1. A reform a **tanszabadság** elvén alapul, amely a *diák* számára elsősorban szabad kurzus- és tanárválasztást jelent, ami a szakmai szabadon választott blokkban lényegében teljes, a törzsképzési szakaszban abból áll, hogy az óras tanegységek alatt alternatív kurzusok kerülnek meghirdetésre, és a tantárgyak sorrendje nem kötött; a *tanár* számára elsősorban szabad kurzushirdetést jelent, ami a szakmai szabadon választott blokkban teljes, a törzsképzési szakaszban a tantárgygazda jóváhagyása szükséges hozzá.

2. Az oktatás **kimenetszabályozott**, azaz nem elsősorban a tudás megszerzésének folyamatát rögzítjük és ellenőrizzük, hanem a megszerzett tudást mérjük és minősítjük.

3. A diploma feltételét a minősítéssel záruló oktatási egységek, azaz a **tanegységek** (te) adják. Minden tanegység minősítéssel (osztályzat; perspektívában osztályzat és/vagy pont) zárul, és nincs tanegység a minősítési feltételeken kívül. A tanegység lehet óras (szeminárium, előadás) és órátlan (szigorlat, szakdolgozat, államvizsga). Az óras tanegység elvi feltétele, hogy minimum két tanár **kurzusa** (egy darab óras [ezen belül rendszerint két óras] tanegység alatt egy oktató által meghirdetett egy szemeszteres oktatási egység) álljon mögötte.

4. A tudás minősítése megfelelő átmeneti idő után a befektetett munkamennyiséget tükröző súlyozott tanegységek (**kredit**) pontokban és/vagy osztályzatokban kifejezett differenciált összegével (**kreditpont**) történik.

5. Célunk, hogy a diák minél több ponton bekapcsolódhasson az oktatásba, illetve minél több ponton minősítéssel abbahagyhassa azt, s hogy minél többretű képzettséget **szerezzen**. Ennek érdekében

egyfelől a képzés többszintes: a meghatározó, átlagos terheléssel négy éves alapszint (major szak) után következhet pl. egy rövidebb specializációs, majd egy ugyancsak rövidebb posztgraduális szint (jelen anyag az alapszintet tárgyalja);

másfelől az alapszintet különféle blokkok, elsősorban az ún. minor szakok egészíthetik ki.

6. A képzés **elvileg egyszakos**, azaz az egyes szakok egymástól függetlenek, és minden szakra külön kell felvételizni (két szakot is lehet párhuzamosan végezni, ha mindkét felvételi sikerül, de adott szakon a terhelés azonos az egy és a két szakot végző számára).

7. A szakos képzés és a tanárképzés elválik egymástól (de tanszékeink elsősorban a szakmódszertan révén a tanárképzésben is részt vesznek). A tanárképzést a tanárképes major szak mellé lehet felvenni.

8. A mindenkori terhelés megállapításánál lehetővé kell tenni, hogy a hallgató négy év alatt el tudjon végezni vagy két major szakot, vagy egy major szakot, egy minor szakot és a tanárképzést.

B./ Képzési arányok

I. Szakos képzés

1. **Törzsképzési szakasz:** a történész diploma elengedhetetlen feltételét jelentő, ezért minden történész hallgató számára kötelező tantárgyak összessége (törzsanyag). Belső arányai a következők (a tanegységek tartalmi meghatározása az illetékes tantárgygazda feladata):

tantárgy	te	óra	gyj	koll	szig
magyar középkor (-1526)	3	4	1	1	1
magyar újkor (1526-1867)	3	4	1	1	1
magyar legújabbkor (1867- ókor (-476)	3	4	1	1	1
egyetemes középkor (476-1492)	3	4	1	1	1
egyetemes újkor (1492-1871)	3	4	1	1	1
egyetemes legújabbkor (1871-)	3	4	1	1	1
segéd- és rokontudományok	4	6	2	2	-
összesen	25	34	9	9	7
+ szakdolgozat, államvizsga= 2		27			

2. Szakmai szabadon választott: a szak által meghirdetett összes kurzusok bármelyikéből összegyűjtött 21 tanegység, 2/3 (=14) szeminárium — 1/3 (=7) előadás megoszlásban.

Megjegyzés: Nem két órás (= 1 vagy 3 órás) kurzusok — a segéd- és rokontudományok számára elfogadott két tanegységtől eltérően — csak a szakmai szabadon választott blokkban hirdethető meg. Így egy-egy diáknál az összóraszám (attól függően, hogy a szakmai szabadon választott blokkban egy vagy két (esetleg három) órás kurzusokat látogat) nem lesz azonos. A történelem A szak képzési ideje alatt a szabad sávban engedélyezett 1 órás kurzusok felvételére előadások esetében az előírt 7 tanegységből kétszer, szemináriumok esetén az előírt 14 tanegységből négyszer van lehetőség, azaz a szabad sávban felvett kurzusok összórszáma 36 óránál (12+24) nem lehet kevesebb. A heti — átlag — 2 órásnál hosszabb időtartamú kurzusok esetleges felvétele nem ad módot a heti 1 órás kurzusok felvételében összóraszám szerint 6 órában megállapított limit bővítésére.

II. Általános (bölcész-) képzés (= általánosan művelő tárgyak)

A JATE szakgazdái által e célra felajánlott összes kurzus (kivéve a történelmet) bármelyikéből összegyűjtött 16 — egynél több szaknál 8 db két órás — tanegység. Az előadás, ill. szeminárium aránya kötetlen.

III. A latin záróvizsga a következő feltételekkel kötelező:

1. A sikeres vizsga a latin érettségivel vagy középfokú nyelvvizsgával nem rendelkezők számára a középkori magyar szigorlat feltétele.

2. Nem tartozik a törzsképzési szakaszba; gazdája szolgáltatásként hirdeti latin kurzusokat, amelyek elismertethetők a szakmai szabadon választott blokk tanegységei között.

3. A legfeljebb 3 — de nem szükségképpen egymást követő — félév tartamú latin nyelvi képzés (— kezdő, középhaladó, haladó —) során szerzett minősítések a szabad sávban előírt szemináriumi jegyek közé számítandók, beleértve az utolsó latin kurzus lezárásaképpen szerzett latin záróvizsga érdemjegyét is.

C./ Az egyszakos diák terhelése (tanárképzés nélkül)

I. Összterhelés

történelem szak	48 te	ca. 76 óra
általános tárgyak	16 te	32 óra
összesen	64 te	ca. 108 óra

II. Átlagterhelés szemeszterenként

a./ heti óraszám (ca.)	szakos	9,50 = 10 óra
	általános	4,00 = 4 óra
	összesen	13,50 = 14 óra
b./ szeminárium (ca.)	szakos (23 db)	2,875 = 3 db
	általános (11)	1,375 = 1 db
	összesen (34)	4,25 = 4 db
c./ előadás (ca.)	szakos (16 db)	2,00 = 2 db
	általános (5)	0,625 = 1 db
	összesen (21)	2,625 = 3 db
d./ szigorlat (7 db)		0,875 = 1 db

A TÖRTÉNELEM SZAK TANTERVE

1. A történelem szak „A” felvételi, tanárképes szak.

2. Célja olyan diplomás történészek képzése, akik megfelelnek az ilyen képesítéshez kötött állások követelményeinek, illetve akik ezen túl képesek helytállni az értelmiségi jellegű szakterületeken.

3. A képzés egyszakos, azaz a történelem szak minden más szaktól független, és külön kell rá felvételizni.

4. A szakos képzés alapszintből, az alapszint mellé rendelt különféle blokkokból, valamint az alapszintre épülő további képzési szakasz(ok)ból áll. Jelen tanterv az alapszinttel foglalkozik.

5. A diploma feltételé 48 darab minősítéssel záruló tanegység (benne ca. 76 tantervi óra, 23 gyakorlati jegy, 16 kollokvium és 7 szigorlat) teljesítése. A szak óraszama tetszés szerinti szemeszterenkénti ütemezésben teljesíthető, azaz nincs szemeszterenkénti kötelező óraszám (az ösztöndíj teljesített óraszámával összefüggő feltételeit természetesen más szabályzatok rendezik).

6. A tanórás tanegységek alatt alternatív kurzusok kerülnek meghirdetésre, amelyeket az aktuális kurzuslista tartalmaz.

7. A latin érettségivel vagy középfokú nyelvvizsgával nem rendelkezők számára a középkori magyar szigorlat feltétele a sikeres latin záróvizsga. Mentesség esetén az előírt számú tanegységet más kurzusok felvételével kell teljesíteni.

8. Mint általános kari követelmény az államvizsga feltétele két darab nyelvvizsga (egy alapfokú és egy középfokú). A jeles (5) vagy jó (4) eredményű latin záróvizsga az egyik (az alapfokú) nyelvvizsgaként elismertethető.

9. A szakos képzés összvolumene két részből tevődik össze. Az egyik a törzsképzési szakasz, amely a történész diploma elengedhetetlen feltételét jelentő, ezért minden történész hallgató számára kötelező tantárgyak összessége. 25 tanegységből, benne 34 tantervi órából, 9 gyakorlati jegyből, 9 kollokviumból és 7 szigorlatból áll. Az egyes, szigorlattal záruló tantárgyak tetszőleges sorrendben teljesíthetők. Az egyes tantárgyakon belül a szigorlat előfeltétele a tárgy többi követelményének teljesítése.

10. A másik összetevő a szakmai szabadon választott blokk, amely a szak által meghirdetett, illetve ilyenként elismert összes kurzus bármelyikéből összegyűjtött 21 tanegység, azaz ca. 42 tantervi óra teljesítését jelenti, 2/3 szeminárium — 1/3 előadás megoszlásban.

11. Mint általános kari követelmény az államvizsga feltétele az egyetem összes — a szakgazdák által e célra felajánlott — kurzusainak (kivéve a történelem szakot) bármelyikéből összegyűjtött, az általánosan művelő tárgyak rovatában elkönnyvelhető 16 tanegység, azaz 32 tantervi óra.

12. A fentiekén túl a diploma feltételeként külön tanegységet jelent a szakdolgozatkészítés, valamint a szakdolgozat megvédéséből álló államvizsga.

Kiegészítések

A Történelem Tanszékvezetők Tanácsa 1996. június 21-i ülésén az alábbi kiegészítéseket fogadta el:

1. A történelem szakos hallgatók 5. félévi kurzusfelételének feltétele, hogy a megelőző 4 félév során az előírt 7-ből 3 tetszőlegesen megválasztott szigorlatot sikerrel teljesítsenek.

2. A történelem szak szaktárgyi követelményei alapvetően 8 félév alatt teljesítendőek. A 9. és a 10. félév a szakdolgozat elkészítésére — tanárszakosok esetében a gyakorló tanítás teljesítésére — továbbá az államvizsga-felkészülésre szolgál. A szakmai kurzusok közül a 9. és 10. félévben mindössze 1—1 szakdolgozati szeminárium teljesítése megengedett, amelyek a szakos szabadon választott szemináriumok sorában ismertethetők el.

A TÖRTÉNELEM SZAK TANEGYSÉGLISTÁJA

A tantervnek megfelelően a szakos képzés két részből áll: „törzsképzési szakasz” és „szakos szabadon választott” blokk.

Felhívjuk a hallgatók figyelmét, hogy az alábbiakban az egyes tanegységek előtt felsorolt kódszám-szerű jelölések nem azonosak az egyetemi tanrendben feltűnő kódszámokkal. A jelen felsorolásban megadott jelölések tantervi azonosítószámok, amelyek a szakon belüli tájékozódást szolgálják, ill. a hallgató képzésbeli előrehaladásának követését teszik lehetővé. E kettős megjelölés remélhetőleg ideiglenes állapot, s a későbbiekben megtörténik a két rendszer működőképes összehangolása.

A tantervi azonosítószámok értelme

- első számjegy: képzési szakasz:

- 1 = törzsképzés
- 2 = szabadon választott
- 3 = specializáció
- 4 = szakmódszertan
- 5 = szakdolg., államvizsga

- második számj.: szakág, korszak:

- 0 = bármely/mind
- 1 = segéd-, rokontud.
- 2 = ókor
- 3 = középkori egyetemes
- 4 = középkori magyar
- 5 = újkori egyetemes
- 6 = újkori magyar
- 7 = legújabbkori egyet.
- 8 = legújabbkori magyar

- harmadik számj.: jelleg:

- 1 = előadás (kollokvium)
- 2 = szeminárium (gyak. jegy)
- 3 = szigorlat
- 4 = szakdolgozat
- 5 = államvizsga

Törzsképzési szakasz (25 te, 34 óra)

azono- sító	te neve	te fajta	óra- szám	elő fel.
<i>segéd- és rokontudományok</i>				
TÖ-111a	Segéd- és rokontudományok	koll	2	-
TÖ-111b	Segéd- és rokontudományok	koll	1	-
TÖ-112a	Segéd- és rokontudományok	gyj	2	-
TÖ-112b	Segéd- és rokontudományok	gyj	1	-
<i>ókori egyetemes történelem (-476)</i>				
TÖ-121	Ókori egyetemes történelem	koll	2	-
TÖ-122	Ókori egyetemes történelem	gyj	2	-
TÖ-123	Ókori egyetemes történelem	szig	-	121,122
<i>középkori egyetemes történelem (476-1492)</i>				
TÖ-131	Középkori egyetemes tört.	koll	2	-
TÖ-132	Középkori egyetemes tört.	gyj	2	-
TÖ-133	Középkori egyetemes tört.	szig	-	131,132
<i>középkori magyar történelem (-1526)</i>				
TÖ-141	Középkori magyar tört.	koll	2	-
TÖ-142	Középkori magyar tört.	gyj	2	-
TÖ-143	Középkori magyar tört.	szig	-	141,142 latin zv
<i>újkori egyetemes történelem (1492-1871)</i>				
TÖ-151	Újkori egyetemes tört.	koll	2	-
TÖ-152	Újkori egyetemes tört.	gyj	2	-
TÖ-153	Újkori egyetemes tört.	szig	-	151,152
<i>újkori magyar történelem (1526-1867)</i>				
TÖ-161	Újkori magyar tört.	koll	2	-
TÖ-162	Újkori magyar tört.	gyj	2	-
TÖ-163	Újkori magyar tört.	szig	-	161,162
<i>legújabbkori egyetemes történelem (1871-)</i>				
TÖ-171	Legújabbkori egyetemes tö.	koll	2	-
TÖ-172	Legújabbkori egyetemes tö.	gyj	2	-
TÖ-173	Legújabbkori egyetemes tö.	szig	-	171,172
<i>legújabbkori magyar történelem (1867-)</i>				
TÖ-181	Legújabbkori magyar tört.	koll	2	-
TÖ-182	Legújabbkori magyar tört.	gyj	2	-
TÖ-183	Legújabbkori magyar tört.	szig	-	181,182
Szakos szabadon választott (21 te, max. 42 óra)				
TÖ-201.01	Szakos szabadon választott	koll	1v2	-
TÖ-201.02	Szakos szabadon választott	koll	1v2	-
TÖ-201.03	Szakos szabadon választott	koll	1v2	-
TÖ-201.04	Szakos szabadon választott	koll	1v2	-

TÖ-201.05 Szakos szabadon választott	koll	1v2	-
TÖ-201.06 Szakos szabadon választott	koll	1v2	-
TÖ-201.07 Szakos szabadon választott	koll	1v2	-
TÖ-202.01 Szakos szabadon választott	gyj	1v2	-
TÖ-202.02 Szakos szabadon választott	gyj	1v2	-
TÖ-202.03 Szakos szabadon választott	gyj	1v2	-
TÖ-202.04 Szakos szabadon választott	gyj	1v2	-
TÖ-202.05 Szakos szabadon választott	gyj	1v2	-
TÖ-202.06 Szakos szabadon választott	gyj	1v2	-
TÖ-202.07 Szakos szabadon választott	gyj	1v2	-
TÖ-202.08 Szakos szabadon választott	gyj	1v2	-
TÖ-202.09 Szakos szabadon választott	gyj	1v2	-
TÖ-202.10 Szakos szabadon választott	gyj	1v2	-
TÖ-202.11 Szakos szabadon választott	gyj	1v2	-
TÖ-202.12 Szakos szabadon választott	gyj	1v2	-
TÖ-202.13 Szakos szabadon választott	gyj	1v2	-
TÖ-202.14 Szakos szabadon választott	gyj	1v2	-
TÖ-504 Szakdolgozatkészítés	szd	-	
TÖ-505 Államvizsga	áv	-	

Bölcsészeti alapidiploma

48 te max. 76 óra

A történelem tanár-szakosok számára a szakmódszertan keretében a szak a fentiek felül meghatározott kurzusokat hirdet.

Felhívjuk a hallgatók figyelmét, hogy az Országos Diákköri Konferencián díjazott dolgozat elkönnyvelhető a szakos szabadon választott blokk egy tanegységéként.

A TÖRTÉNELEM SZAK ANNOTÁLT KURZUSLISTÁJA

A szakos tanegységlistában szereplő, de az alábbi kurzusok között fel nem sorolt vizsgákat (ideértve a szigorlatokat is) a hallgató bármely félév végi vizsgaidőszakban leteheti, amennyiben előfeltételeiket megszerezte vagy a vizsga időpontjáig megszerzi. A letenni kívánt vizsga-tanegységeket a félév elején fel kell venni a leckekönyvbe (a szigorlatokat is!).

Az előadások kollokviummal, a szemináriumok gyakorlati jeggyel zárulnak.

A jelen kurzuslista tájékoztató jellegű, s a következő két félévben sorra kerülő kurzusok szerepelnek benne. Az egyes félévek ténylegesen meghirdetett kurzusainak teljessége mindig az aktuális félévi tanrend segítségével tekinthető át, ezért azt a jelen kurzuslista mellett célszerű ugyancsak kézbe venni. Amennyiben egy-egy kurzus csak az első vagy csak a második félévben kerül meghirdetésre, azt az alábbiakban (I)-al ill. (II)-al jelezzük. A mindkét félévben meghirdetett kurzusok mellett nincs külön jelölés.

A kurzusok tantervi azonosítószámai azt jelzik, hogy a tanegységlista mely tanegységeinek teljesítéséhez vehetők fel.

Egy — rendszerint többfunkciójú — kurzust egy hallgató csak egy alkalommal, egy tanegység teljesítéséhez vehet fel. A hallgatónak a félév elején jeleznie kell, hogy az adott kurzust milyen céllal (milyen tanegység teljesítéséhez) veszi fel. Azaz a kurzus tantervi azonosítószámát — akár az egyetemi tanrendi kódszám mellett is! — célszerű beírnia az indexbe! Adott kurzus követelményei azonosak minden diák számára, hogy milyen céllal veszi fel azt. Az indexbe felvett kurzus nem teljesítése elégtelen érdemjeggyel jár.



Mindazon esetekben, ahol a szerkesztőknek nem állt rendelkezésükre az oktatóktól kurzusleírás, kényszerűségből a tanrendi adatok megisméltésére kellett szorítkozni.

TÖRZSKÉPZÉSI SZAKASZ

SEGÉD- ÉS ROKONTUDOMÁNYOK

- TÖ-111a.01 A történeti segédtudományok alapjai.** (1ea+1szem). Makk Ferenc tszv. egy. tan. (ea), Makk Ferenc tszv. egy. tan. vagy Almási Tibor doc., ill. Kófalvi Tamás és Piti Ferenc PhD-ösztöndíjasok, valamint később meghatározandó kurzusvezetők (szem) (II).
Történetírás és történettudomány, a rész-, ágazati és segédtudományok fogalma. A klasszikus segédtudományok (papirologia, paleográfia, kronológia, sigillográfia, heraldika, diplomatika, genealógia stb.) alapjai. Kronológiai és paleográfiai gyakorlatok.
- TÖ-111a.02 Bevezetés a diplomatikába.** (1ea+1szem). Almási Tibor adj. Előfeltétel: megfelelő latin nyelvi ismeretek (II).
Az oklevél fogalma. Oklevelezés Európában. A középkori magyar oklevelezés korszakai. Az oklevél fő típusai. Oklevél, pecsétek. A főbb oklevélkiadó intézmények. Árpád-kori és Anjou-kori oklevelek olvasása.
- TÖ-111b.01 Fejezetek a magyarországi művészet történetéből.** (2ea). Hajnóczy Gábor docens (I—II).
A tárgy a hazai művészet történetének nagyobb fejezeteit tekinti át. Az első félév: "Kis magyar építészettörténet a romanikától a barokk kor végéig." Fontos törekvése egységbe foglalni a középkori történelmi és társadalmi momentumokat valamint az építészeti és képzőművészeti emlékmagyagot. Ezúttal a hangsúly az építészetten lesz, és a tárgyalás középpontjában az a kérdés áll majd, hogy mik az európai stílusirányzatok hazai megjelenésének sajátosságai.
- TÖ-111b.02 A modern művészet alapjai (XX. sz. első fele).** (2ea). Szuromi Pál megh. ea. (I).
Az avantgarde irányzatok bemutatása, legjelentősebb egyéni teljesítmények értékelése (Picasso, Kandinszkij, stb.).
- TÖ-111b.03 A kortárs egyetemes és magyar képzőművészet.** (Az 1950-es évektől napjainkig). (2ea). Szuromi Pál megh. ea. (II).
A jelenkor művészetének főbb irányzatai és legfontosabb képviselői.
- TÖ-112a.01 Könyvészeti, levéltári és forrástani ismeretek** (2szem). Makk Ferenc tszv. egy. tan. (I).
Forrásörző intézmények, a könyvtári és a levéltári anyag rendszere, feltárási lehetőségek, segédletek. Bibliográfia. A történeti források tipologizálása. A fő történeti korszakok írott kútfői, sajátosságaik. Forrásérték és -kritika. Forrás és feldolgozás.
- TÖ-112a.02 Könyvészeti, levéltári és forrástani ismeretek** (2szem). Almási Tibor adj., vagy Serfőző Zoltán adj., Sebők Ferenc adj., Kófalvi Tamás, Piti Ferenc és Stossek Balázs PhD-ösztöndíjasok (I).
Több csoport számára; ld. mint az előző
- TÖ-112b.01 A XX. századi magyar történetírás főbb áramlatai híres történészviták tükrében.** (1szem). Serfőző Zoltán adj. (I—II).
Híres történészviták (Száműzött Rákóczi-vita, Szekfü—Mályusz-, Istványi G.—Joó T.-viták, 1956-os Petőfi-kori történészvita) keretében főleg a XX. sz. első felének magyar történetírói irányzatainak áttekintése.

- TÖ-112b.02 **A XIX—XX. századi francia történetírás különös tekintettel az Annales-ra.** (1szem). Serfőző Zoltán adj. (I—II).
Történeti előzmények bemutatása után főleg a XX. századi francia történetírás fő elméleti kérdéseinek áttekintése nagy történészgyéniségek (M. Bloch, L. Febvre, F. Braudel, J. Le Goff, G. Duby) történelemfelfogása kapcsán. (Két csoport számára).
- TÖ-112b.03 **Fejezetek a magyar történetírás történetéből.** (1szem). Sebők Ferenc adj. (I—II).
A kurzus áttekintést ad a magyarországi történetírásról kialakulásától 1945-ig, különös tekintettel a középkorra.
- TÖ-112b.04 **A történeti gondolkodás kialakulása és fejlődése a kezdetektől a XIX. század végéig.** (1szem). Sebők Ferenc adj. (I—II).
Áttekintő jellegű historiográfiai kurzus.

ÓKORI EGYETEMES TÖRTÉNELEM (—476)

- TÖ-121.01 **Az ókori Kelet történetének alapvonalai.** (2ea). Wojtilla Gyula egy. tan. (I).
Az előadások az ókori kelet legjelentősebb államainak legfontosabb sajátosságait mutatják be. Különös figyelmet szentel a népek, nyelvek, kultúrák genezisére és a kölcsönhatásokra. Súlyponti helyet kapnak azok a területek, amelyekről a rendelkezésre álló magyar nyelvű szakirodalom hiányos vagy elavult, és ahol a nemzetközi kutatások különösen sok új eredménnyel jártak az elmúlt években.
- TÖ-121.02 **Az ókori vallástörténet alapjai.** (2ea). Wojtilla Gyula tszv. egy. tan. (II).
Az előadások az egyetemes vallástörténet elméleti és módszertani kérdéseinek érintésével az ókor nagy vallási rendszereit mutatják be a megfelelő történeti, művelődéstörténeti háttérrel és különös figyelmet fordítva az összehasonlító vallástörténeti kutatások legújabb eredményeire.
- TÖ-121.03 **Fejezetek az ókori Róma történetéből.** (2ea). Hoffmann Zsuzsanna fmts. (I).
A római történelem vázlatos áttekintése során néhány jelentősebb új tudományos eredmény ismertetése, ill. olyan kérdések részletesebb megbeszélése, amelyek a tankönyvben nem szerepelnek vagy nem megfelelő mélységben és terjedelemben.
- TÖ-121.04 **Fejezetek az ókori Görögország történetéből.** (2ea). Farkas Zoltán tans. (I).
Az előadásorozat tárgya a Kr. e. VI—IV. századi Athén politika- és társadalomtörténete.
- TÖ-122.01 **Az ókori India társadalmi fejlődése.** (2szem). Wojtilla Gyula tszv. egy. tan. (I).
A szeminárium során a források és az idegen nyelvű szakirodalom alapján kerül feldolgozásra az egyes korszakok társadalmi helyzete.
- TÖ-122.02 **Bevezetés az ókori Irán történetébe.** (2szem). Wojtilla Gyula egy. tan. (II).
Források, forráskritika, politikátörténet, társadalomtörténet.
- TÖ-122.03 **Római történeti források elemzése.** (2szem). Maróti Egon prof. em. (I—II).
A foglalkozás célja történeti-tartalmi szempontból érdekes forrásszemelvények feldolgozása, a szövegértés-fordítás készségének fokozása.
- TÖ-122.04 **Görög sport és versenyjátékok.** (2szem). Maróti Egon prof. em. (I).
- TÖ-122.05 **Hadviseles az ókori Rómában.** (2szem). Hoffmann Zsuzsanna tud. fmts. (I).
Az ókori Róma hadművészetének, a hadsereg szervezletének, harci tevékenységének bemutatása ókori források tükrében.
- TÖ-122.06 **Forrásolvasás: Caesar: Polgárháború.** (2szem). Hoffmann Zsuzsanna tud. fmts. (I).
Előfeltétel: latin előképzettség.
Forráselemző szeminárium Julius Caesar munkájából választott szemelvények feldolgozásával.

- TÖ-122.07 Római vallás.** (2szem). Hoffmann Zsuzsanna tud. fmts. (I).
A római vallás istenalakjainak és legfontosabb rítusainak bemutatása antik források, ill. modern szakirodalom alapján.
- TÖ-122.08 A Római Birodalom keleti tartományai** (2szem). Hoffmann Zsuzsanna tud. fmts. (I). A keleti provinciák helyzete és szerepe a Birodalom történetében.
- TÖ-122.09 Az athéni állam.** (2szem). Farkas Zoltán tans. (I).
- TÖ-122.10 Az athéni demokrácia a IV. században.** (2szem). Farkas Zoltán tans. (I).
- TÖ-122.11 Xenophon.** (2szem). Farkas Zoltán tans. (II).
- TÖ-122.12 Az enkómion mint történeti forrás.** (2szem). Farkas Zoltán tans. (II).
- TÖ-122.13 Új-pythagoreus értekezések a királyságról.** (2szem) Farkas Zoltán tans. (II).
- TÖ-122.14 Válságos időszakok a császári Rómában.** (2szem). Székely Melinda tans. (I).
A társadalmi, gazdasági válságjelenségek áttekintése, feldolgozása különös tekintettel a 68—69-es polgárháborúra, a III. századi általános válságra és az V. század végén kialakult válsághelyzetre. Kortárs történetírók és az utókor megítélése. A válságok megoldására tett kísérletek értékelése.
- TÖ-122.15 A Római Birodalom nyugati provinciái.** (2szem). Székely Melinda tans. (I).
A provinciák meghódítása, integrálása, az egységes nyugati gazdaság kialakulásának kezdetei a római uralom alatt. Róma politikájának változása a tartományokkal szemben. Az egyes provinciák gazdasági, politikai, kulturális, vallási életének összehasonlítása.
- TÖ-122.16 Római történetírók.** (2szem). Székely Melinda tans. (I).
A római történetírók életrajzának, műveinek megismerése — magyar fordításban — a korai időktől Ammianus Marcellinusig. A történetírói munkákból kiemelt jelentősebb, illetve vitatott témák feldolgozása.
- TÖ-122.17 Rómaiak és barbárok** (2szem). Székely Melinda tans. (II).
A Római Birodalom változó politikája a barbár népcsoportokkal szemben. Küzdelmek és kölcsönhatások rómaiak és germán törzsek között. Az egyes barbár népek törzsi szervezete, gazdasági viszonyai, vallási élete antik források felhasználásával.
- TÖ-122.18 A Római Birodalom Duna-menti provinciáinak története.** (2szem). Székely Melinda tans. (II).
A tartományok megszervezése, gazdasági, politikai, katonai jelentőségük, társadalmi, vallási kulturális életük. A romanizáció folyamata, ellentmondásai. A limes kialakulása, szerepe.

KÖZÉPKORI EGYETEMES TÖRTÉNELEM (476—1492)

- TÖ-131.01 Az Európán kívüli világ a középkorban.** (2ea). Anderle Ádám tszv. egy. tan., Wojtilla Gyula tszv. egy. tan., Zimonyi István tszv. doc., Márton Alfréd tans. (I).
Prekolumbián Amerika, India, Kína, a muszlim világ és az eurázsiai steppe középkori történetének áttekintése (V-XV. sz.).
- TÖ-131.02 Kelet-Európa története a X-XIII. században.** (2ea). Zimonyi István tszv. doc. (I—II).
A kijevei Rusz történetén kívül a volgai bolgárok és a hunok története is része az előadásnak.
- TÖ-131.03 Politikai rendszer és politikai gondolkodás a középkori Nyugat-Európában.** (2ea). Csernus Sándor adj. (I).
A korai középkortól a XV. sz. végéig terjedő időszak politikai rendszerének mozgásait, változásait áttekintő előadás.
- TÖ-131.04 Fejezetek a bizánci állam történetéből.** (2ea). Farkas Csaba megh. ea. (I).

- TÖ-132.01 A nyugati társadalom belső és külső expanziója a középkorban. I—II. (2szem).** Csernus Sándor adj. (I—II).
A szeminárium a nyugat-európai társadalom belső (helyi, regionális, belső strukturális) és külső (gazdasági, kereskedelmi, politikai, katonai, ideológiai) expanziójának tanulmányozását célozza a vonatkozó források és feldolgozások alapján.
- TÖ-132.02 A középkori Franciaország. I—II. (2szem).** Csernus Sándor adj. (I—II).
A szemináriumi foglalkozásokon elsősorban a középkori franciaországi viszonyok főbb vonásainak vizsgálatára kerül sor magyarra fordított, ill. francia nyelvű források alapján.
- TÖ-132.03 Bizánc története a IV—X. században. (2szem).** Farkas Csaba megh. ca. (I).
- TÖ-132.04 Eretnékek és szentek a késő középkorban. (2szem).** Galamb György tans. (I—II).
Szegénység, eszkatológia, miszticizmus: ezek a XIII—XV. század legfontosabb eretnekségeinek kulcsszavai, ugyanakkor az ellenük irányuló propagandában jelentős szerepet játszó koldulórendek sorából kikerülő szentek is az ezekből következő eszményeket törekedtek megvalósítani. Mindez összefonódott a vallásos propagandával, a laikusok fölött gyakorolt kontroll változatos formáival és a heterodox áramlatok integrálására, ill. elnyomására tett kísérletekkel.
- TÖ-132.05 Hatalom és szakralitás a középkori Európában. (2szem).** Galamb György tans. (I—II).
A papság és a világi hatalom ellentétei és egymásra utaltsága. Az uralkodói szentség. A világi hatalom szakrális legitimációja, annak szimbolikus kellékei, rituális és reprezentációs formái. A támával kapcsolatos korabeli politikai nézetek.
- TÖ-132.06 Machiavelli. (2szem).** Galamb György tans. (I)
A reneszánsz egyik legnagyobb politikai gondolkodójának élete és művei a korabeli firenzei és európai politika és társadalom változásainak összefüggésében. A róla szóló irodalom kritikai áttekintése.
- TÖ-132.07 Kultúra és társadalom a középkori Nyugat-Európában. (2szem).** Galamb György tans. (I).
A keresztény egyház viszonya az antik és "barbár" pogánysághoz. Kolostori kultúra és a "Karoling-reneszánsz". Az arisztokrata társadalom és a lovagi kultúra: mítoszok és irodalmi témák. Iskolák, egyetemek, katedrálisok. A teológiai, filozófiai, jogi és politikai gondolkodás irányzatai. A paraszti vallásosság, a "népi" kultúra és a középkori mentalitás problémái és forrásai. Társadalmi és kulturális csoportok. Karnevál.
- TÖ-132.08 Itália a középkorban. (2szem).** Galamb György tans. (II).
Gótok, langobárdok, bizánciak, frankok, arabok Itáliában. Az itáliai városfejlődés, ill. "feudalizmus" problémái. Normannok, Staufok, Anjou-k Délen, császári politika és kommunális harcok Északon. A pápaság szerepe, a félsziget helye a kialakuló mediterráneumi hatalmi politikában. A signoriák, a reneszánsz és társadalmi-politikai háttere. Az itáliai vallás és egyház jellegzetes vonásai.
- TÖ-132.09 Forrásolvasás a pápaság és a császárság történetéből. (2szem).** Galamb György tans. (II).
A pápaság és a császárság harcainak és együttműködésének a korabeli források olvasásán alapuló bemutatása.
- TÖ-132.10 Közép-Ázsia középkori története. (2szem).** Márton Alfréd tans. (I).
Közép-Ázsia területén létrejövő nomád birodalmak, törzsszövetségek (türkök, szeldsükkök, oguzok stb.) történetének áttekintése az iszlám megszületésétől Dzsingisz kán megjelenéséig.
- TÖ-132.11 Steppesi népek az írott források tükrében. (2szem).** Márton Alfréd tans. (I—II).
Korábban steppetörténet témájában a hallgató által készített dolgozatok továbbfejlesztése az írott források (török, muszlim, kínai, görög stb.) figyelembevételével.
Előfeltétel: gyak. jegy egy steppetörténeti kurzusból.

- TÖ-132.12 **Nomád társadalmak és államalakulatok I—II.** (2szem). Márton Alfréd tans. (I—II). Az eurázsiai steppe nomád birodalmainak, törzsszövetségeinek társadalmi szerkezetének rekonstrukciója, hatalmi struktúrájának vizsgálata a korabeli forrásokban fennmaradt méltóságnevek mögött rejlő funkciók elemzése révén.
- TÖ-132.13 **A Kárpát-medence etnikai képe a VI—VIII. században.** (2szem). Márton Alfréd tans. (I). Az avar-korban a Kárpát-medence etnikai képe változik. E korban megjelenő etnikumok (avarok, gepidák, szlávok, onogurok, bolgárok) az írott forrásokban. Régészeti hagyatékok.
- TÖ-132.14 **Fejezetek Anglia történetéből (V—X. század).** (2szem). Szántó Richárd PhD-ösztöndíjas. (I).
- TÖ-132.15 **Fejezetek a történeti földrajzból.** (2szem). Szántó Richárd PhD-ösztöndíjas. (I).
- TÖ-132.16 **A királyi hatalom legitimációja Nyugat-Európában (V—VII. század).** (2 szem) Szántó Richárd PhD-ösztöndíjas. (I).
- TÖ-132.17 **Örményország története a középkorban.** (2szem). Paulik Ágnes megh. ea. (I).
- TÖ-132.18 **A kelet-európai steppe a VII—X. században.** (2szem). Polgár Szabolcs PhD-ösztöndíjas. (I).

KÖZÉPKORI MAGYAR TÖRTÉNELEM (—1526)

- TÖ-141.01 **A IX. századi magyar történelem kérdései.** (2ca). Tóth Sándor László tszv. egy. doc. (I). A magyarok eredetével kapcsolatos problémák, rokonítási kísérletek. A magyarok megjelenése, IX. századi magyar őshazák (Levédia, Etelköz). A magyarok etnikai összetétele, politikai szervezete (nemzetség, törzs, törzsszövetség) és vezetése (törzsfői tanács, kündü, gyula). A magyarság kapcsolatai a szomszédos népekkel (kazárok, besenyők, szlávok, stb.) és kalandozásaik. Etelközi vész és a honfoglalás.
- TÖ-141.02 **A turulmadártól a kettős keresztig.** (2ca). Makk Ferenc tszv. egy. tan. (I). A magyarság története Álmos fejedelemtől III. Béláig. Tárgyalásra kerül: honfoglalás, kalandozások, törzs, törzsszövetség, államalapítás, társadalmi fejlődés; kül és belpolitika.
- TÖ-141.03 **Városfejlődés a Mohács előtti Magyarországon** (2ca). Petrovics István adj. (I). A várostörténeti kutatások múltja és jelenlegi helyzete. A várostörténet forrásai. Terminológiai és fogalmi alapvetés. A középkori magyar városfejlődés főbb városfejlődés a gazdasági—társadalmi viszonyok és a királyi várospolitiká tükrében.
- TÖ-141.04 **Magyar őstörténet** (2ca). Zimonyi István tszv. doc. (I). A kurzus a magyarság kialakulásának kérdéseit veszi sorra, elsősorban az V-IX. századi történetre helyezve a súlypontot.
- TÖ-141.05 **Egyházszerkezet a középkori Magyarországon.** (2ca). Koszta László adj. (I).
- TÖ-141.06 **A korai magyar történelem vitatott kérdései.** (2ca). Kristó Gyula egy. tan. (II). A magyar nyelv. A hun—magyar rokonság. A kettős honfoglalás, a honfoglalás. A honfoglalók régészeti hagyatéka. A magyar állam. Fekete magyarok, székelyek. A kalandozások. Kelet vagy Nyugat? A hercegség. Erdély. A magyar nemzet. Anonymus.
- TÖ-141.07 **Erdély a középkorban.** (2ca). Kordé Zoltán adj. (II). A középkori Erdély társadalmi, politikai és etnikai viszonyai.
- TÖ—142.01 **Frankok, avarok, szlávok és magyarok a Kárpát-medencében.** (2szem). Petrovics István adj. (I). A szeminárium a Kárpát-medence népvándorlás- és honfoglalás kori viszonyait tekinti át jobbra az írott források alapján.

- TÖ—142.02 **Jogélet és törvényhozás a középkori Magyarországon.** (2szem). Petrovics István adj. (I).
A magyar államalapítás és a mohácsi csata közötti időszakban keletkezett legfontosabb törvénykezési emlékek tartalmi és formai oldalról történő vizsgálatát tűzi ki célul.
- TÖ-142.03 **A középkori magyar városfejlődés néhány kérdése.** (2szem). Petrovics István adj. (II).
A szeminárium az 1526 előtti magyar városfejlődés néhány általános, illetve egyedi kérdését tekinti át. Foglalkozik a különböző várostípusok sajátosságaival és néhány fontosabb város egyedi fejlődési jellegzetességével.
- TÖ—142.04 **Társadalmi—politikai változások a középkori Magyarországon.** (2szem). Petrovics István adj. (II).
A szeminárium az 1526 előtti magyar társadalom életében bekövetkezett lényegesebb változásokat, az egyes társadalmi csoportok (bárok, köznemesség, jogilag egységes jobbágság) kiformalódását és fejlődését tekinti át a politikai eseményekben tükrében.
- TÖ-142.05 **Az egyház a Mohács előtti Magyarországon.** (2szem). Petrovics István adj. (II).
A magyarság keresztény hitre térítése, a magyarországi egyházszervezet alapvetése, fejlődésének áttekintése a XVI. század elejéig. A királyi hatalom és az egyház egymáshoz való viszonyának alakulása.
- TÖ-142.06 **Képes Krónika.** (2szem). Kordé Zoltán adj. (I).
A középkori magyar krónikairódalom. A Képes Krónika részei. A krónika olvasása magyarázatokkal.
- TÖ—142.07 **A IX—X. századi magyar történelem írott forrásai.** (2szem). Kordé Zoltán adj. (I).
- TÖ—142.08 **A magyar egyház első évszázada (forrásolvasás).** (2szem). Koszta László adj. (I).
- TÖ—142.09 **Az Árpád-kor gazdaságtörténete.** (2szem). Koszta László adj. (I).
A szeminárium az Árpád-kor demográfiai helyzetének, az eltartandó népesség számának bemutatásából kiindulva bemutatja a nomád állattartás átalakulását, a korabeli földművelést és állattenyésztést, a művelési technikákat és az eszközök fejlődését. A mezőgazdaság története mellett a szeminárium áttekinti a kézműipar, a helyi piacok, az árucseré és a külkereskedelem kora középkori helyzetét.
- TÖ-142.10 **A középkori magyar állam Mátyás király uralkodása idején.** (2szem). Dávid Tamás tans. (I—II).
Mátyás uralkodása Magyarországon. Változások a gazdasági, politikai, egyházi életben.
- TÖ-142.11 **Confraternitasok a középkori Magyarországon.** (2szem). Dávid Tamás tans. (I—II).
Kalandosok, confraternitasok, céhek, harmadrendek forrásainak elemzése történetük feltérképezése, szerepük a városi életben.
- TÖ-142.12 **Középkori magyar kódexek.** (2szem). Dávid Tamás tans. (I—II).
Előfeltétel: Alapfokú paleográfiai ismeretek.
A középkori magyar írás. Legendák a magyar nyelvű kódexekben.
- TÖ-142.13 **Karácsony, húsvét, pünkösd. Keresztény ünnepek a középkori Magyarországon.** (2szem). Dávid Tamás tans. (I—II).
- TÖ-142.14 **Az egyházi év szentjei.** (2szem). Dávid Tamás tans. (I).
- TÖ-142.15 **A magyar őstörténet vitás kérdései.** (2szem). Koló-Szujó Edit PhD-ösztöndíjas (I).
- TÖ-142.16 **A magyarországi krónikairódalom.** (2szem). Thoroczkay Gábor PhD-ösztöndíjas (I).
- TÖ-142.17 **Az államalapítás korának forrásai (latin szövegolvasás).** (2szem) Thoroczkay Gábor PhD-ösztöndíjas (I).
- TÖ-142.18 **Az Árpád-kor hadtörténete.** (2szem). Szabados György PhD-ösztöndíjas (I).

- TÖ-142.19 **Ispotályos- és lovagrendek a középkori Magyarországon.** (2szem) Hunyadi Zsolt PhD-ösztöndíjas (I).
- TÖ-142.20 **A XIII-XIV. századi Magyarország gazdasága és társadalma a narratív források tükrében.** (2szem). Hunyadi Zsolt PhD-ösztöndíjas (I).
- TÖ-142.21 **Az Árpád-kori egyházszervezés vitás kérdései.** (2szem). Kiss Gergely PhD-ösztöndíjas (I).
- TÖ-142.22 **Királyi alapítású monostorok a XI—XIII. században.** (2szem). Kiss Gergely PhD-ösztöndíjas (I).
- TÖ-142.23 **Az Anjouk Magyarországon.** (2szem). Kurecskó Mihály PhD-ösztöndíjas (I).
- TÖ-142.24 **Középkori magyar művelődés (írásbeliség, liturgia, zene).** (2szem). Kurecskó Mihály PhD-ösztöndíjas (I).

Megjegyzés: A TÖ—142 azonosító szám alatt a tanszékre beosztott további PhD-ösztöndíjasok is tartanak szemináriumokat. A félév kezdetekor faliújságokon hirdetik meg kurzusaikat, ill. a jelentkezés lehetőségét és feltételeit.

ÚJKORI EGYETEMES TÖRTÉNELEM (1492—1871)

- TÖ-151.01 **A modern Európa születése: átalakulási folyamatok a XVI—XVIII. században.** (2ea). Kukovecz György adj. és a kurzus megh. ea.-i: Anderle Ádám tszv. egy. tan., A. Sajti Enikő egy. doc., Balázs Mihály tszv. egy. doc., Kóvér Lajos adj., Penke Olga tszv. doc., Szőnyi György Endre tszv. doc., Varga Beáta adj.

Európa átalakulási folyamatainak áttekintése — szorosan a szigorlati anyaghoz kapcsolódva — az egyes területek szakértőinek segítségével. Az átalakulási folyamat eszmei "motorjai", főbb területei és súlypontjai az európai gazdaságban és társadalmakban. A társadalmi intézmények és az állam modernizálódása. Nemzetközi kapcsolatok és konfliktusok a XVI—XVIII. században. A régiók szerepe, kapcsolatrendszere a modern Európa kialakulási folyamatában.

- TÖ-151.02 **Amerikai sorsfordulók (fejezetek a kontinens országainak történetéből; XVI—XIX. század)** (2ea). Kukovecz György adj. (I).

A kurzus elsősorban az USA történetének csomópontjait, "sorsfordulóit" elemzi az első világháborúig, de kitér néhány fontos latin-amerikai ország (Mexikó, Argentína, Brazília) XIX. századi történetének vitás kérdéseire is. Az amerikai történelmet elsősorban - de nem kizárólagosan — a köztársasági intézmények és a demokrácia fejlődésének szempontjából vizsgálja. Az eseménytörténet vonatkozásában a kurzus az utóbbi években magyar nyelven megjelent, tankönyvként is használható munkákra épít, az előadások csak a nagy "sorsfordító" eseményeket, a "csomópontokat" elemzik.

- TÖ-151.03 **A polgárosodó Európa a "hosszú" XIX. században.** (2ca). Kukovecz György adj. (II).

Az európai industrializáció jellemzői, változatai az angol ipari forradalomtól az első világháborúig. Nagyhatalmi viszonyok és nemzetközi kapcsolatok a francia forradalomtól az első világháborúig. Politikai eszmék és intézmények a polgárosuló Európában. A polgári értékrend uralkodóvá válása és jellemzői, a középosztályok szerepe. Munkások és munkásmozgalom a polgárosuló Európában.

- TÖ-151.04 **A klasszikus diplomácia (1618—1814).** (2ca). Kóvér Lajos adj. (I).

A harmincéves háború története és a vesztfáliai béke. Franciaország európai befolyása, Mazarin diplomáciai sikerei. Az angol forradalom illetve Cromwell külpolitikája. XIV. Lajos Franciaországa. Az európai status quo és a XVIII. század háborúi, békéi, továbbá a francia forradalom valamint a koalíciós háborúk korának Európája.

- TÖ-151.05 A klasszikus diplomácia (1815-1871).** (2ea). Kövér Lajos adj. (II).
A bécsi kongresszus és a Szent Szövetség. A "metternichi rendszer" és a restaurált Európa dilemmái. Kongresszusok, nemzeti mozgalmak és nagyhatalmi beavatkozások. Az 1830. és az 1848. esztendő forradalmai és az európai egyensúly kérdése. A második császárság diplomáciája és a nemzeti küzdelmek. az olasz és a német egység.
- TÖ-151.06 Fejezetek a kora újkori Lengyelország és Oroszország történetéből (XVI—XIX. század)** (2ea). Kertészné Varga Beáta adj. (I.)
Az előadás témája a közép-, ill. kelet-európai régió két legjelentősebb államának kora újkori történetét követi végig, hangsúlyozottan kiemelve államfejlődésük és társadalmi berendezkedésük sajátosságait. Elsőként III. Iván reformtörekvéseitől kiindulva megvizsgálja az orosz központosított állam létrehozásának történeti körülményeit, majd az abszolutizmus megjelenését és annak fejlődési periódusait követi nyomon az első Romanov uralkodóktól kezdve II. Katalinig bezárólag. A kurzus röviden kitér "Moszkóvia" nemzetközi kapcsolatrendszerének vizsgálatára, az I. Péter előtti Európa felé való közeledési kísérletekre. Az előadássorozat másik témája a lengyel állam-berendezkedés jellemzése a XVI—XVIII. században. A Jagelló-dinasztia utolsó évtizedeinek áttekintése után a lengyel "nemesi köztársaság" kialakulásának okait és körülményeit vizsgálja, majd végigköveti azt a történelmi utat, amely az egységes lengyel állam felbomlásához vezetett.
- TÖ-151.07 Az állam és az egyház kapcsolata az abszolutizmus, a felvilágosodás és a liberalizmus korában (XVI—XIX. század).** (2ca). Eördögh István doc. (II).
A reform és az ellenreform közötti harc. A gallikanizmus, a febronianizmus, a szabadműveltség, a jozefinizmus és a liberalizmus jelenségei. Franciaország és az Egyházi Állam közötti válság a nagy francia forradalom korában. A "római kérdés" Itáliában.
- TÖ-151.08 Az egyház és Latin-Amerika függetlenségi folyamata (XVIII—XIX. század).** (2ea). Eördögh István egy. doc. (II).
Az egyház szerepe, magatartása, hozzáállása a latin-amerikai függetlenségi törekvések kapcsán. Közép- és Dél-Amerika országainak függetlenségi folyamata és az új kreo társadalmak viszonya a helyi, nemzeti egyházakhoz. A Szentsek és az egyes latin-amerikai országok közötti válságok az emancipáció során.
- TÖ-151.09 Itália története a XVIII—XIX. században.** (2ca). Eördögh István egy. doc. (II).
Dinasztikus törekvések Itáliában 1713-tól. Az itáliai államok és a reformok. A Nápoly—szicíliai Királyság és a Kettős Szicíliai Királyság. A francia katonai expanzió hatása Itáliában, a jakobinus köztársaságok és az Egyházi Állam megszűntje. Az iráliai államok restaurációja. Forradalmi megmozdulások és a *Risorgimento*. Az itáliai egység és a "római kérdés".
- TÖ-151.10 Köztes-Európa 1763-1871.** (2ea). Pándi Lajos egy. doc.
A kurzus tárgya az Európa és Oroszország közé szorult kismemzeti régió (Kelet-Közép-Európa, a Balkán és a Baltikum) története a hétéves háborútól az európai nemzetállami átalakulás fordulópontjáig, amikor a környező nagy nemzetekre (török, orosz, porosz-német, osztrák-német) épült birodalmak uralta régióban megindul a kismemzetek küzdelme az önálló államiságért. A vizsgálódás középpontjában az etnikumok/nemzetek és a politikai határok kapcsolata áll. A kurzus elsősorban az újkori egyetemes történeti szigorlat kollokviumi feltételeként ajánlott.
- TÖ-151.11 Az európai gazdaság-világ születése (XV—XVIII. század).** (2ca). Rác Lajos megh. ca. (I).
- TÖ-152.01 "Europica Varietas": európai fejlődés — magyar tapasztalatok (XVII—XVIII. század)** (2szem). Kukovecz György adj. (I).

A szeminárium XVII—XVIII. századi magyar utazók és külföldet járt diákok ránk maradt írásainak, tapasztalatainak fényében vizsgálja az európai, elsősorban a nyugat-európai fejlődést. Élményeiket, tapasztalataikat igyekeznek összevetni a meglátogatott ország valóságával, vagyis azt kutatja, milyen volt az európai fejlődés kortárs recepciója. Az 1997/98. tanév első felében Szepsi Csombor Márton *Europica Varietas* c. munkájának és Bethlen Miklós *Önéletírásának* vizsgálata áll a szeminárium középpontjában.

TÖ-152.02 A polgári állam kialakulási folyamata. Teória és praxis a XVI—XIX. században. (2szem). Kukovecz György adj. (I).

Az államelmélet magyarul olvasható klasszikusainak elemzése Machiavellitől John Stuart Mill munkásságáig. A modern állam kialakulási folyamata és intézményei az újkori Nyugat-Európában az abszolutizmustól a liberális állam kialakulásáig. Esettanulmányok a francia, a holland és az angol fejlődésről.

TÖ-152.03 Bölöni Farkas Sándor napnyugati peregrinációja. (2szem). Kukovecz György adj. (II).

Bölöni Farkas Sándor 1830—1832 között utazta be Nyugat-Európát és az Amerikai Egyesült Államokat. A szeminárium az általa meglátogatott országok — Franciaország, Belgium, Hollandia, USA — korabeli gazdasági, társadalmi, politikai viszonyait elemzi Bölöni utikönyvéből kiindulva, s arra figyelve, mit tartott fontosnak a magyar haladás szempontjából.

TÖ-152.04 Rosti Pál Amerikája. (2szem). Kukovecz György adj. (II).

A szeminárium Rosti Pál Uti emlékezetek Amerikából c. munkáját dolgozza fel. Rosti az 1850-es évek második felében utazta be Kubát, Venezuelát és Mexikót, s értékes — ma már forrássértékű — "pillanatfelvételeket" készített tollal és fényképezőgéppel egyaránt. A szeminárium — Rosti szövegéből kiindulva — az érintett országok XIX. századi gazdasági, társadalmi, politikai viszonyait elemzi.

TÖ-152.05 Az európai feudális abszolutista államok. (2szem) Kertészné Varga Beáta adj. (I).

A szeminárium célja megismertetni a kora újkori Európa három régiójának — Nyugat-, Kelet- és Közép-Kelet-Európa — sajátos államfejlődési típusait és a nemzetközi munkamegosztásban elfoglalt helyzetüket, szerepüket. A kontinens XVI—XVIII. századi történetének kulcsfontosságú problémái közül első helyen a modern világgazdasági rendszer kialakulása kerül megvitatásra, kiemelve annak hatását az egyes régiók politikatörténetére, a társadalmi és demográfiai változásokra. A kurzus átfogó témekörét képezik az abszolutizmus általános, ill. vitás kérdései, elsősorban olyan jelentősebb problémákra keresvén választ, mint pl. hogy "mennyiben határozta meg az egyes abszolutista államok jellegét a világgazdaságon belül elfoglalt helyzetük?", vagy "melyek a három európai régió államfejlődésének azonos és eltérő vonásai és ezek milyen okokra vezethetők vissza?". Sor kerül a spanyol, francia, angol és orosz abszolutista államok vizsgálatára, hangsúlyozottan tárgyalva a kiemelkedő uralkodók — V. Károly, II. Fülöp, IV. Henrik, XIV. Lajos, VIII. Henrik, I. Erzsébet, IV. Iván, I. Péter — által használt új kormányzási módszereket. A kurzus utolsó témeköre a felvilágosult abszolutizmus korszaka a világgazdaság perifériális és félperifériális régióiban, kiemelten kutatva ezen kormányzási forma kialakulásának okait és célkitűzéseit.

TÖ-152.06 A modern világgazdasági rendszer és az abszolutista állam kialakulása. (2szem) Kertészné Varga Beáta (I).

A kurzus előbb a modern világgazdasági rendszer kialakulásának körülményeit és jellemzését tárgyalja, majd bemutatja annak hatását az árupiaci és pénzforgalmi viszonyokra. Külön témát szentel az eredeti tőkefelhalmozás vizsgálatának és az európai városfejlődésben bekövetkezett változásoknak a XVI—XVIII. században. Előtérbe kerül továbbá a kora újkori európai államfejlődés problematikája, kiemelve ezen belül a

feudális és felvilágosult abszolutista államok egyes fejlődési típusainak vizsgálatát. Ez utóbbinak a legfőbb szempontja Európa három nagy történelmi régiójának összehasonlító egybevetése lesz.

TÖ-152.07 Oroszország, Lengyelország és Ukrajna története a X— XVIII. században. (2szem). Kertészné Varga Beáta (I).

A szeminárium Ukrajna történetét követi végig a kezdetektől 1783-ig, az orosz államon belüli ukrán autonómia megszüntetéséig. A Kijevi Rusz vizsgálatait megelőzi annak áttekintése, hogy a IX. századig milyen államok, ill. államalakulatok születtek a mai Ukrajna területén. Az orosz állam felbomlása után kerül tárgyalásra a Kijevi Rusz területén kialakult déli és délnyugati fejedelemségeknek a története, amelyek a tatár-fennhatóság alól kikerülve a lengyel—litván állam kötelékébe kerültek a XIV. század folyamán. Ezt követi az ukrán nép kialakulási körülményeinek részletes elemzése, majd a zaporozsjei kozákság szerepének vizsgálata a XVI—XVII. századi ukrán függetlenségi mozgalmakban, amelyek közül kiemelkedik az 1648—54. évi Bogdan Hmelnjickij által fejeztett felkelés, melynek eredményeképpen Ukrajna jelentős része orosz fennhatóság alá került, de autonómiát kapott. Végül Ukrajna orosz államon belüli történetét tárgyalja a kurzus II. Katalon 1783. évi ama intézkedéséig, amellyel az uralkodónó megszüntette Ukrajna viszonylagos különállását és privilégiumait.

TÖ-152.08 Franciaország története 1789-1799. (2szem). Kövér Lajos adj. (I).

Miért "robban" Franciaország 1789-ben? Egy válság anatómiája és nem várt következményei. "Kisiklás" volt-e a forradalom, vagy csak így születhetett meg az új Franciaország? A francia forradalom történetének áttekintése — viták keresztjűzében.

TÖ-152.09 Az európai hegemonia kérdése (1713—1792). (2szem) Kövér Lajos adj. (I).

TÖ-152.10 A XIX. század Franciaországa. (2szem) Szász Géza tans. (I).

TÖ-152.11 Az angol alkotmány és alkotmányosság fejlődése a XVI—XIX. században. (2szem). Tandori Mária szakkönyvtár-vezető. (I).

A brit alkotmány története, jellegzetességei. A hatalmi ágak megoszlása, a brit állam szervei. A kormány, a helyi kormányzatok, a birodalom. A brit társadalom jellegzetes vonásai. A brit parlamentarizmus.

ÚJKORI MAGYAR TÖRTÉNELEM (1526—1867)

TÖ-161.01 Fejezetek a XVI. századi magyar történelemből (2ea.) Tóth Sándor László tszv. egy. doc. (I).

A XVI. századi Európa történetének fő vonásai. Az Oszmán Birodalom Szulejmán korában. A mohácsi csata és jelentősége. Az oszmán hódítás modelljei (hatósugár, szulejmáni ajánlat, szakaszos hódítás). Mohácstól Budáig; a három részre szakadás folyamatának néhány kérdése. A török Hódoltság jellemzése. Klasszikus várháborúk és végvárrendszer (1541—1568). A 15 éves háború.

TÖ—161.02 Gazdaság, társadalom és politika a XVI—XVII. századi királyi Magyarországon. (2ea). Tóth Sándor László tszv. egy. doc. (II).

Világ gazdasági folyamatok és hatásuk Magyarországon. A majorsági gazdálkodás kibontakozása, jellemzői. Ipar és kereskedelem a XVI—XVII. században. Társadalmi csoportok (nemesség, jobbság, polgárság) bemutatása, jellemzése. A királyi hatalom és intézményei. Reformáció és ellenreformáció. A királyi hatalom és a rendiség kapcsolatai, intézményei. Habsburg ellenes mozgalmak Bocskaitól Thökölyig.

TÖ-161.03 Az Erdélyi Fejedelemség török kapcsolatai a XVI. században. (2ea). Papp Sándor tans. (I).

Az Erdélyi Fejedelemség kialakulásának a folyamata, Szapolyai János és I. Ferdinánd politikai és diplomáciai lépései a magyar királyság megszervezésére, különös tekintettel mindkét fél portai tárgyalásaira. A Szapolyaiak, Báthoriak kapcsolattartása az oszmán központi hatóságokkal. Erdély elszakadása a tizenöt éves háború idején, kísérletek a visszaszerzésére. Trónkövetelők lépései a fejedelmi hatalom megszerzésére.

TÖ-161.04 Az Erdélyi Fejedelemség török kapcsolatai a XVII. században. (2ea). Papp Sándor tans. (II).

A Bocskai-felkelés diplomáciai háttere. Bocskai halála utáni kísérletek a hatalom megszerzésére (Báthori Gábor, Homonnai Drugeth Bálint, Rákóczi Zsigmond). Bethlen Gábor hatalomra kerülése és török támogatása. Brandenburgi Katalin, Bethlen István és a két Rákóczi György uralma Erdélyben. Erdély pusztulása a sikertelen lengyelországi hadjárat után. A függetlenség utolsó évei, Apafi Mihály.

TÖ-161.05 Reformkényszer a függetlenségi vágy szorításában (Magyarország XVIII. századi politikatörténete) (2ea). Marjanucz László tszv. egy. doc. (I).

Kelet-Közép-Európa XVIII. századi viszonyai Magyarország számára nem tették lehetővé a függetlenség elnyerését. Közép-Európa népcinek a dinasztikus eszközökkel összefogott Habsburg Birodalom nyújtotta azt a keretet, amely továbbfejlődéséhez, azaz a kapitalizálódáshoz szükséges volt. Ugyanakkor a Habsburg-abszolutizmus modernizációs törekvése nem mutatott túl a feudális rendszer megszilárdításának igényein. A magyar rendek érezték a reformok szükségességét, de kivívásukat és sikeres megvalósításukat a nemzeti önrendelkezés teljességétől várták, ezért elsősorban — s Mária Terézia uralkodásától kezdve egyoldalúan — a kiváltságok védelmére összpontosítottak. Az előadás — a század politikatörténetének áttekintésével — arra kíván választ adni, hogy a rendi magatartás mennyiben felelős a hazai polgári fejlődés akadályozásáért, ill. a bécsi udvar milyen feltételekkel biztosította a hazai kapitalizálódás lehetőségét.

TÖ-161.06 A liberális reformmozgalom Magyarországon (2ea). Deák Ágnes adj. (I).

Az előadás áttekinti a Magyarország történetében sorsdöntő korszak politikai-törvényhozási eredményeit (reformországgyűlések), a különböző liberális reformprogramok (Széchenyi, Eötvös, Deák, Wesselényi) tartalmát és a polgárosító szándék konkrét gyakorlati kezdeményezéseit (egyesületalapítások a gazdaság és kultúra területén, védegyeleti mozgalom). Fontos kérdés a nemesi liberalizmus polgári tartalmának tisztázása, ezen belül a liberális nacionalizmus reformképességének, társadalomalakító funkciójának a bemutatása.

TÖ-161.07 Az 1848-as magyar forradalom és szabadságharc története. (2ea). Pelyach István tud. smts. (I).

1848. március 15-e mítosz és valóság. A Batthyány-kormány megalakulásának körülményei és a kormány működésének problémái. Az áprilisi törvények. A nemzetiségi mozgalmak zászlóbontása 1848 nyarán. A magyar forradalom és az európai események. 1848 szeptember: a szakítás. A kormány lemondása, az OHB megalakulása. Katonai események Jellašić betörésétől a világosi fegyverletételig. 1849. április 14-e: a Habsburg-ház trónfosztása és a függetlenség kikiáltása. A szabadságharc mítoszai és legendái. Görgei és Kossuth viszonya. A megtorlás.

TÖ-161.08 A Kossuth-emigráció és a magyarországi ellenállási mozgalmak története (1849-1867). (2ea). Pelyach István tud. smts. (II).

Az előadás a Kossuth-emigráció politikai szerepvállalásának történetét, a hazai ellenállási mozgalmakkal való kapcsolatát dolgozza fel. Foglalkozik az emigráció belső problémáival, és nyomon követi az európai diplomáciával való kapcsolatteremtési kísérleteit. A hazai ellenállás szinterei és szereplői. Aktív és passzív ellenállás.

TÖ-162.01 Törökellenes harcok a XVI—XVII. századi Magyarországon. (2szem). Tóth Sándor tszv. doc. (I).

Az Oszmán Birodalom struktúrája, a magyarországi török hódítás modelljei. A két király harca, az ország három részre szakadása. Klasszikus várháborúk (1541—1568). A 15 éves háború. Az 1663-64-es háború és a török kiűzése.

- TÖ-162.02 **Habsburg-ellenes felkelések, mozgalmak a XVII. században.** (2szem). Tóth Sándor tszv. doc. (II).
A Bocskai-felkelés kirobbantó okai, menete és eredményei. A II. és III. hajdúfelkelés, a felső-tiszavidéki parasztvármegyék mozgalma. A Wesselényi-féle rendi szervezkedés, a lipóti abszolutizmus és a kuruc mozgalom. Thököly felvidéki állama.
- TÖ-162.03 **A Báthoriak kora.** (2szem). Papp Sándor tans. (I).
A Báthori család színrelépése, Báthori István hatalomra kerülése és uralma Erdélyben és Lengyelországban. Báthori Kristóf vajdasága és az uralom biztosítása fiának, Zsigmondnak. Erdély elszakadása a Portától és a visszatérési kísérletek. Báthori Gábor ellentmondásos egyénisége és uralmának következményei.
- TÖ-162.04 **Mohácstól Budáig. Magyarország részekre szakadása (1526—1541).** (2szem). Papp Sándor tans. (I).
A mohácsi csata előzményei, a katasztrofális vereség okai. Az ellenkirályok diplomáciai és katonai lépései a hatalom megszerzésére. Török katonai támadások 1529, 1532. A Majlád-féle mozgalom célja és kapcsolatai. A váradi béke. János király halála és az utána kiújult küzdelem; Buda török kézre kerülése.
- TÖ-162.05 **A török hódítás és Magyarország.** (2szem). Papp Sándor tans. (I).
A török hadsereg felépítése, hadügyi szokásai. A török hódításra született elméletek (akciórádiusz és szakasos hódítás) bemutatása és értékelése. A végvári rendszer kiépülése Magyarországon. A legfontosabb hadjáratok és várháborúk bemutatása (1521: Nándorfehérvár, 1526: Mohács, 1529: Buda és Bécs, 1532: Kőszeg, 1541: Buda, 1552: Temesvár, Szolnok, Eger, stb.).
- TÖ-162.06 **A XVI-XVII. századi oszmán források** (2szem). Papp Sándor tans. (I—II).
A magyar történelemre vonatkozó török forrástípusok ismertetése (elbeszélő források, gazdasági források, okleveles források). A török elbeszélő források kritikája. Útleírás: Evlia Cselebi munkássága. A magyarországi török iratkiadó szervek magyar nyelvű levelezési gyakorlata (kéziratulvasás).
- TÖ-162.07 **Az Erdélyi Fejedelemség kialakulása.** (2szem). Papp Sándor tans. (II).
Erdély vazallus helyzetbe kerülése, az ország megosztottságának a kezdete. Szapolyai kísérlete a "nemzeti királyság" megőrzésére. János király és Ferdinánd küzdelme az ország megszerzésére és Szülejmán szultán rendezése. Fráter György és az ország-egyesítés. Fejedelmi interregnum (1551—1556). János Zsigmond uralkodása Erdélyben. A vajdai hatalom megszilárdítása, Báthori István. Erdély gazdasága és művelődése.
- TÖ-162.08 **Az erdélyi fejedelmek a XVI—XVII. században.** (2szem). Papp Sándor tans. (II).
Az ország három részre szakadása, Erdély kialakulása. Nemzeti királyság Magyarországon és Erdélyben: a Szapolyaiak. A Báthori-dinasztia képviselői: Báthori István, Báthori Kristóf, Báthori Zsigmond, Báthori Gábor. Bocskai a "magyar király és erdélyi fejedelem". Erdély "aranykora": Bethlen Gábor. A két Rákóczi György fejedelemsége. Az önállóság utolsó éve: Apafi Mihály.
- TÖ-162.09 **Az ország újraegyesítésének programja a XVI—XVII. században.** (2szem). Papp Sándor tans. (II).
A mohácsi csata előzményei és következményei. Az ország-egyesítés Habsburg vezetéssel és Fráter György. Ország-egyesítés lengyel segítséggel (Báthori István politikai tervei). Habsburg—erdélyi szövetség a tizenöt éves háború alatt. A török vazallus magyar királyság ismételt létrehozása: Bocskai, Bethlen és Illésházi politikai tervei. Ország-egyesítés Erdély felől: Bethlen Gábor és I. Rákóczi György. II. Rákóczi György

és a nemzetközi törökellenes fellépés terve. Thököly kísérlete a török vazallus magyar állam megőrzésére.

TÖ-162.10 A nemzetiségiek térnyerése Magyarországon a XVIII. században. (2szem). Marjanucz László tszv. egy. doc. (I).

Magyarország a a XVIII. században válik soknemzetiségű országgá, amelyben az államszervező nemzet az összlakosság 38 %-ára zsugorodott. A nagy váltás az ország népi összetételében a török korban és az azt követő telepítési időszakban következett be. A foglalkozáson nemzetiségenként vizsgáljuk Magyarországra kerülésük történelmi körülményeit, földrajzi elhelyezkedésüket és társadalmi arculatukat. Ugyancsak kitérünk az ország etnikai viszonyaiban fontos szerepet játszó asszimilációs és disszimilációs folyamatok ábrázolására. Ismerve a nemzetiségi kérdés súlyos politikai velejárait foglalkozunk a népességbefogadó állam és a beköltözött nemzetiségek kezdődő politikai konfliktusaival is.

TÖ-162.11 A magyar felvilágosodás reformeszméi. (2szem). Marjanucz László tszv. egy. doc. (I).

A szemináriumokon áttekintjük a magyar gondolkodástörténet egy igen fontos időszakát, az 1790-es évek pezsgő szellemi életét. Az emberbaráti, javító célzatú gondolkodás talaján számos elképzelés született a társadalmi igazságtalanságok felszámolására, a gazdasági élet fellendítésére. Ezeket a reformelképzeléseket a kor kiemelkedő gondolkodóinak (Batthyány Alajos, Hajnóczy József, Berzeviczy Gergely, Kazinczy Ferenc) munkásságán keresztül elemezzük. Szembesítjük őket a magyar valósággal, megpróbáljuk kimutatni hol van szó a divatos gondolatok egyszerű átvételéről, s hol az új eszmék magyar viszonyokra való alkalmazásáról.

TÖ-162.12 Kossuth Lajos Pesti Hírlapja. (2szem). Deák Ágnes adj. (I).

A szeminárium célja, hogy a Pesti Hírlap egyes cikkeinek elemzésén keresztül bemutassa Kossuthnak a magyar polgárosodásért folytatott harcát. Forráselemzéssel vizsgáljuk meg Kossuthnak az átalakulás főbb kérdéseiről vallott álláspontját. Eközben olyan fontos problémák megbeszélése is sort kerítünk, mint pl. a Pesti Hírlap miért jelentett új szerkesztési módot, megváltozott stílust és mondanivalót. Az újság mennyiben járult hozzá az átfogó liberális program megalakulásához, s ezen keresztül a mozgalom egységes szellemi irányításához.

TÖ-162.13 A magyar konzervatív párt (1840—1867). (2szem). Deák Ágnes adj. (I).

Nem szokványos "párttörténetet" kínál a szeminárium. A magyar politikai élet egyik meghatározott alakzatának a bemutatása csak részben támaszkodik pártprogramok ismertetésére. Ennél fontosabb a konzervatív politika hordozóinak a megszólaltatása, társadalmi állásuk és kapcsolataik bemutatása. Egyik fő történelmi probléma, hogy az 1848 előtti magyar konzervatívizmus ("fontolva haladók") milyen alternatívát jelentett a liberálisokkal szemben, mennyire voly mély a kiváltságoktól felfelé forduló reformszándék. Hasonlóan fontos kérdés, hogy 1848 után miben változott a konzervatív politika tartalma, hogyan alakultak az udvarral és a nemzettel fenntartott kapcsolatai. Végezetül fontos tisztázni azt a kérdést, hogy a kiegyezéskor miért adta fel önálló politikai arculatát és vált a kormánypárt "belső ellenőrévé".

TÖ-162.14 Tervek és programok a Habsburg Birodalom újjászervezésére az 1840—1850—1860-as években. (2szem). Deák Ágnes adj. (I).

A szeminárium arra keresi a választ, hogy volt-e megoldása a Monarchia nemzetiségi ellentétének, a nemzeti államok nyugati típusát helyettesíthette-e olyan politikai rendszer, amely megfelelt a Monarchia nemzetiségi, gazdasági és kulturális összetételének. Ezekre összpontosítottak a kor kiemelkedő politikusai (Palacky, Kossuth, Balcescu), akik terveket dolgoztak ki a Monarchia és egész Közép-Európa különböző föderatív, ill. konföderatív átszervezésére.

- TÖ-162.15 Politikai perek az abszolutizmus szolgálatában Magyarországon: a Martinovics-féle összeesküvéstől Batthyány Lajos gróf főbenjáró pöréig.** (2szem). Pelyach István tud. smts. (I).
A Martinovics-féle összeesküvés és a megtorlás. "Jakobinus" perek Magyarországon a XIX. század első évtizedében. Az 1832/36-os országgyűlés összefoglalása és a kormányzat reakciói: az országgyűlési ifjak pere, Wesselényi Miklós báró pere, Kossuth Lajos perbefogása. Az abszolutista politika módszerei. Batthyány Lajos gróf főbenjáró pere 1849 tavaszától. Az aradi hadbírósg katonai ítélkezése.
- TÖ-162.16 Politikai jellemrajzok a Szemere-kormány minisztereiről.** (2szem). Pelyach István tud. smts. (I).
A szemináriumon a Szemere Bertalan vezette kormány tagjainak politikai pályafutásával, miniszteri tevékenységével, személyes sorsával ismerkedünk meg. Levéltári források és általuk írt visszaemlékezések segítségével állítjuk össze jellemrajzaikat. Ezek segítségével összefoglaljuk a kormány működésének legproblematisabb kérdéseit is, mérleget készítünk az eredményekről és hiányosságokról.
- TÖ-162.17 Görgey Artúr (vagy Johann Blaha?). "Szuperkém" a XIX. századi Magyarországon?** (2szem). Pelyach István tud. smts. (I).
1996 őszén jelent meg egy szakmai színvonalát tekintve minden bizonnyal alulmúlhatatlan munka, amelynek szerzője azt bizonygatja, hogy Görgey Artúr 1838-ban májban elhunyt, s a császári útkosrendőrség — jó előre felkészülve a várható magyar szabadságharcra — egy Johann Blaha nevű "ügynököt" épített be a helyére, hogy majd idővel elárulhassa a magyar szabadságküzdőket. A szemináriumon Görgei ifjúkorával és 1848/49-es tevékenységével ismerkedünk meg, és sorra vesszük a "történeti munka" korszakalkotó érveit és bizonyítékait, s megpróbálunk komolyan foglalkozni velük (nem biztos, hogy mindig sikerülni fog).
- TÖ-162.18 A nemzetiségi kérdés Magyarországon a XIX. század második felében.** (2szem). Pelyach István tud. smts. (II).
Az 1849 júliusi szegedi nemzetiségi törvény. A nemzetiségek helyzete az abszolutizmus időszakában. A kiegyezés és a nemzetiségek. Az 1868. évi nemzetiségi törvény és következményei. A magyarországi nemzetiségek politikai mozgalmai. A századforduló változó világa és új kihívásai.
- TÖ-162.19 A Ferenc József-i korszak háborúi. Hadsereg, hadművészet, hadjáratok a XIX. század második felében.** (2szem). Pelyach István tud. smts. (II).
A császári—királyi hadsereg felépítése, egyes fegyvernemeinek jellemzői. Magyarok a közös hadseregben. Az 1848/49-es észak-italiai háborúk. A krími-háború és Ausztria. Az 1859-es osztrák-piemonti-francia háború. Az 1866-os osztrák-porosz háború és tanulságai. Az 1868:XLII. tc. a honvédség felállításáról. A császári és királyi hadsereg modernizálásának kísérletei. Kiseb hadjáratok, háborúk a század utolsó harmadában.

LEGÚJABBKORI EGYETEMES TÖRTÉNELEM (1871—)

- TÖ-171.01 Fejezetek a XX. század történetéből.** (2ea). J. Nagy László tszv. egy. tan., A. Sajti Enikő egy. doc., Karsai László egy. doc., Pándi Lajos egy. doc., Tomka Béla adj.
- TÖ-171.02 Az európai integráció története.** (2ea). J. Nagy László tszv. egy. tan. (I).
Az Európai Unió kialakulásának történeti folyamata. Előzmények. Az Európa-egység első megfogalmazásai, az Európa fogalom kialakulása. Az egység kialakulásának politikai, diplomáciai, katonai és gazdasági körülményei 1947—1949 között. A francia—német viszony alakulása, a Schumann-terv, az EURATOM megalakulása, Közös Piac. De Gaulle Európa politikája; az angolszász világ és az európai integráció.

Maastricht, a politikai unió kialakulásának lehetőségei és korlátai. Kelet-Európa csatlakozási esélyei.

- TÖ-171.03 **Franciaország története a XX. században.** (2ea). J. Nagy László tszv. egy. tan. (II). A II. Köztársaság kialakulásának körülményei; a republikánus modell. Pártok kialakulása a századfordulón. A népfront időszak, az 1930-as évek. A második világháború alatt: Pétain, az Ellenállás. Tripartizmus. A IV. Köztársaság stabilitása, problémái: a német kérdés és a gyarmati háborúk. De Gaulle politikája, törekvés a nagyhatalmi szerep visszaszerzésére. Liberális kísérlet: az 1970-es évek. Az 1968-as szociális és politikai (diák-) mozgalom. Baloldali kormányzati időszak, Mitterand elnöksége.
- TÖ-171.04 **Fejezetek Európa XX. századi történetéből.** (2ea). Karsai László egy. doc. (I). A történettudomány tudományossága. Az első világháború okai, következményei. Olasz fasizmus, német náciizmus, szovjet-orosz bolsevizmus, magyar hungarizmus — összehasonlító elemzés. A második világháború historiográfiájának egyes kérdései.
- TÖ-171.05 **Fejezetek a Holocaust történetéből.** (2ea). Karsai László egy. doc. (II.) Hitler és a zsidók, Hitler és a Holocaust, náci és a homoszexuálisok, elmebeteg, cigányok és csavargók; a Zsidó Tanácsok, kollaborálás vagy kooperáció, élet és halál, ellenállás és árulás a nagy gettóban Lengyelországban, az Einsatzgruppe-k, Treblinka és Auschwitz-Birkenau, haláltáborok története, Holocaust Nyugat-Európában, a dán "csoda" és a holland "példa", Holocaust Magyarországon.
- TÖ-171.06 **A gondoskodó nagycsaládtól a gondoskodó államig. Bevezetés Európa modern kori társadalomtörténetébe.** (2ea). Tomka Béla adj. (I—II). A kurzus célja, hogy megismertessen a jelenkori Európa társadalomtörténetének legfontosabb jelenségeivel, s ezen keresztül e dinamikusan fejlődő diszciplína főbb kérdésfeltevéseivel, módszereivel, fogalmaival. A kontinens e századi történetének kulcsfontosságú problémáit (demográfiai fejlődés, társadalmi rétegződés és mobilitás, részvétel a politikai és gazdasági döntéshozatalban (participáció), urbanizáció, műveltségi szint alakulása stb.) igyekszik a befogadást elősegítő módon, olyan kérdések köré csoportosítani, mint pl.: Hogyan hatott a demográfiai átmenet a család különböző funkcióinak, a nők helyzetének alakulására? Kialakulóban vagy felbomlóban van egy európai családmódel? Hol közeledett és hol távolodott egymástól Kelet- és Nyugat-Európa társadalmi fejlődése? Mi volt a jóléti állam funkciója a társadalmi átalakulásban? stb.
- TÖ-171.07 **Bolsevizmus és sztálinizmus.** (2ea). A. Sajti Enikő egy. doc. (I). Oroszország két forradalma. A sztálinizmus kialakulásának gazdasági, társadalmi, ideológiai gyökerei. Iparosodás, kollektivizáció, s az erről folytatott belső viták. A GULAG. Sztálinizmus-interpretációk a hazai és a nemzetközi szakirodalomban. A Szovjetunión külpolitikája, részvétele a II. világháborúban.
- TÖ-171.08 **Köztes-Európa 1871-1919.** (2ea). Pándi Lajos egy. doc. (I). A kurzus tárgya az Európa és Oroszország közé szorult kisnemzeti régió (Kelet-Közép-Európa, a Balkán és a Baltikum) története az európai nemzetállami átalakulás fordulópontjától a versailles-i békerendezésig, amikor sikerre vezet e kisnemzetek önálló államiságra törekvése a környező nagy nemzetekre (török, orosz, porosz-német, osztrák-német) épült birodalmak ellenében. A vizsgálódás középpontjában az etnikumok/nemzetek és a politikai határok kapcsolata áll. A kurzus elsősorban a legújabbkori egyetemes történeti szigorlat kollokviumi feltételeként ajánlott.
- TÖ-171.09 **Köztes-Európa 1919-1993.** (2ea). Pándi Lajos doc. (I). A kurzus tárgya az Európa és Oroszország közé szorult kisnemzeti régió (Kelet-Közép-Európa, a Balkán és a Baltikum) története a versailles-i békerendezéstől az 1989-es történelmi korszakváltás következményeivel bezáróan, amikor e kisnemzetek önálló államiságuk megőrzésére törekednek a környező nagy nemzetekre (német, orosz) épült modern birodalmak ellenében. A vizsgálódás középpontjában az etnikumok/nemzetek

és a politikai határok kapcsolata áll. A kurzus elsősorban a legújabbkori egyetemes történeti szigorlat kollokviumi feltételeként ajánlott.

- TÖ-171.10 **A kelet-európai kommunista diktatúrák története. (2ea).** Pándi Lajos doc. (I).
A kurzus tárgya a kelet-európai szovjet blokk története létrejöttétől felbomlásáig. A régió általános kérdéseivel foglalkozó bevezető és a záró előadás között az egyes országok (Lengyelország, NDK; Magyarország, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Románia, Bulgária, Albánia) szisztematikus tárgyalására kerül sor. A kurzus elsősorban a legújabbkori egyetemes történeti szigorlat szemináriumi feltételeként ajánlott.
- TÖ-171.11 **Finnország története a XIX—XX. században. (2ea).** Gombos József főisk. doc., megh. ea. (I).
- TÖ-171.12 **Kelet- és Közép-Európa a nemzetközi kapcsolatok rendszerében a XIX. században. (2ea).** Pándi Lajos doc. (I).
- TÖ-171.13 **Bevezetés a társadalom- és gazdaságtörténetbe. A modern világgazdasági rendszer kialakulása. (2ea).** Tomka Béla adj. (I).
A két részre tagoló kurzus fő célja, hogy a Kelet-Európa tört. minor szakos hallgatók igényeihez igazodva egyrészt megismertessen a társadalom- és gazdaságtörténet legfontosabb elméleti és módszertani problémáival, másrészt a XVI—XVIII. századi világgazdasági fejlődés felvázolásával segítse a későbbi korszakokra vonatkozó elmélyültebb társadalom- és gazdaságtörténeti tanulmányokat.
- TÖ-172.01 **Az arab világ a XX. század első felében. (2szem).** J. Nagy László tszv. egy. tan. (I).
Az arab-islám civilizáció (vallás) kialakulása és jellemzői. Az arab térség gyarmatosítása. Nagyhatalmak vetélkedése. Az arab nacionalizmus születése. Az egyes államok (Szaúd-Arábia, Irak, stb.) kialakulása. Palesztina problémája (a cionizmus). Francia politika a Maghreb országokban. A modern nemzeti mozgalom születése, iszlám, pártok, ideológiák. A térség a második világháború idején. Az Arab Liga megalakulása.
- TÖ-172.02 **Az arab világ a XX. század második felében. (2szem).** J. Nagy László tszv. egy. tan. (II).
Az arab—izraeli konfliktus kialakulásának körülményei. Izrael állam születése, az arab—izraeli háborúk (1848, 1956, 1967, 1973). Az egyiptomi forradalom, a nasserizmus. Pánarab törekvések. A palesztin arab nemzeti mozgalom kialakulásának körülményei. Az 1958-as év eseményei: Libanon, Jordánia, az iraki forradalom. Háborúk a Perzsa- (Arab-) öbölben; a libanoni polgárháború. A Maghreb országok felszabadulása; az algériai háború.
- TÖ-172.03 **A Maghreb országok története. (2szem).** J. Nagy László tszv. egy. tan. (I).
A három észak-afrikai ország (francia gyarmat) — Tunézia, Algéria, Marokkó — története a XIX—XX. században. Társadalmuk a gyarmatosítás előtt. Algír elfoglalása (1830) és katonai "pacifikálása". Tunézia és Marokkó gyarmatosításának sajátosságai. A nemzeti mozgalom kialakulása a két világháború között. A nemzeti függetlenséghez vezető utak. Tunézia: laikus-republikánus berendezkedés. Marokkó: monarchista nacionalizmus. Algéria: fegyveres harc, radikális társadalomátalakító program.
- TÖ-172.04 **Hitler és Sztálin; párhuzamos életrajzok (2szem.)** Karsai László egy. doc. (I).
A német náciizmus és a szovjet-orosz bolszevizmus története a két diktátor beszédei, írásai, tettei alapján. Forrásfeldolgozó szakszeminárium.
- TÖ-172.05 **Fejezetek a nacionalizmusok, antiszemitizmusok és a Holocaust történetéből. (2szem)** Karsai László egy. doc. (II).
A nemzeti eszmétől a szociál-darwinizmusig; az első internacionalista antiszemiták és nacionalista filoszemiták; Mein Kampf -mint szöveg és program; ostromlott zsidó közösségek: Varsó, Lodz, Budapest.

- TÖ-172.06 A két Németország története (1945-1990).** (2szem). Tomka Béla adj. (I—II).
A második világháború után az NSZK társadalmi-gazdasági sikereivel, míg az NDK az egyenesen megszűnéséhez vezető kudarcával tűnt ki. Az okokat vizsgáló szeminárium főbb témakörei: Történelmi előzmények. Németország a második világháború után (1945-1949). Az NSZK politikai rendszere, 1949-1990 (politikátörténeti áttekintés). Az NDK politikai rendszere, 1949-1990. A kormányzás intézményei. Politikai kultúra, kommunikáció. Politikai pártok. Gazdaság és társadalom. Polgári mozgalmak.
- TÖ-172.07 Oroszország a XIX. században: gazdaság, társadalom, ideológia.** (2szem). A. Sajti Enikő doc. (I).
- TÖ-172.08 A keleti kérdés és balkáni kisállamiság a XIX—XX. században.** (2szem). A. Sajti Enikő docens (I).
Az Oszmán-birodalom válsága és hatása a balkáni népek nemzeti törekvéseire. Az európai nagyhatalmak balkáni törekvései a XIX. században. Az európai hatalmi egyensúly megbomlása, a Balkán-háborúk és következményei. Egységötrekvések a Balkánon. Az I. világháború kirobbanása, a katonai és politikai erőviszonyok alakulása 1914 és 1918 között. A háború utáni újjárendezés.
- TÖ-172.09 Népi demokráciák, az új források tükrében.** (2szem). Népi demokráciák az új források tükrében. Varga László levéltári főigazgató, megh. ea. (I).
- TÖ-172.10 Polgárosodás és modernizáció II.** (2szem). A. Sajti Enikő egy. doc. (I).
- TÖ-172.11 A nemzetiségi kérdés Közép-Európában.** (2szem). A. Sajti Enikő egy. doc. (I).
- TÖ-172.12 Kelet és Közép-Európa a XIX. századi világgazdaságban.** (2szem). Tomka Béla adj. (I).
- TÖ-172.13 Eszmei áramlatok a XIX—XX. században.** (2szem). A. Sajti Enikő egy. doc. (I).

LEGÚJABBKORI MAGYAR TÖRTÉNELEM (1867—)

- TÖ-181.01 Magyarország társadalma a XX. században.** (2ea). Belényi Gyula egy. doc. (I).
Demográfiai változások 1900—1970. Nemzetiségi és vallási összetétel. Trianon hatása. A társadalmi struktúra a századelőn, a két világháború között és 1945 után. A II. világháborús embervesztés. A földreform és a "sztálini iparosítási terv" társadalmi következményei. Életkörülmények az 1960-as években.
- TÖ-181.02 A szocialista rendszer keletkezése és első évei.** (2ea). Belényi Gyula egy. doc. (I).
A kékcédulás választásoktól az MDP megalakulásáig. A diktatúra politikai rendszere (a hatalmi berendezkedés struktúrája). Az ÁVH szerepe és a koncepciók perek. A "szocialista iparosítás" politikája. Erőszakos kolhozosítás. Értelmiségi politika. Az 1953. júniusi fordulat. Nagy Imre miniszterelnöksége. Út a forradalomhoz.
- TÖ-181.03 Magyarország a második világháborúban.** (2ea). Kanyó Ferenc megh. ea. (I).
A trianoni békeszerződés kötöttségei és a hadseregfejlesztés kezdetei, önálló magyar katonai doktrína kialakítása. A magyar hadsereg újrafelfegyverzése és külpolitikai feltételei. A hadsereg szervezeti korszerűsítése és a sikeres revíziós politika (1938—1941). Magyar külpolitika a háború időszakában. Magyarország háborúba lépése, a Kárpát-csoport és a gyorshadtest harcai. A megszálló csapatok tevékenysége. A 2. hadsereg frontra küldése és doni katasztrófája, ennek következményei. Külpolitikai változások, Magyarország német megszállása, az 1. hadsereg galíciai harcai. Katonapolitikai helyzet és a sikertelen kiugrási kísérlet. A 2. és 3. hadsereg harcai Magyarország védelmében. A "budapesti csata" és a dunántúli harcok. Háborús vereség és a veszteségek összegzése.
- TÖ-181.04 Magyarország nemzetközi helyzete és külpolitikája a két világháború között.** (2ea) Soós Katalin egy. tan. (II).

Magyarország nemzetközi elhelyezkedése, a trianoni békeszerződés; a magyar külpolitika céljai, a külügyi szolgálat megszervezése; a két királypuccs; a soproni népszavazás; Magyarország belépése a Népszövetségbe; Bethlen István "aktív" külpolitikája; Magyarország és a Berlin—Róma tengely.

TÖ-182.01 Politikai irányzatok és eszméramlatok a két világháború közötti Magyarországon. (2szem). Belényi Gyula egy. doc. (I).

A főbb politikai eszméramlatok a két világháború közötti időszakban: konzervatívizmus, liberalizmus, polgári radikalizmus, szociáldemokrata eszmeiség, kommunista ideológia; a szélsőjobboldal propagandája; a magyar népi mozgalom eszmeisége és a nemzeti radikalizmus. Kormánypárti és ellenzéki politikai programok.

TÖ-182.02 Az Alföld településtörténete a XIX—XX. században. (2szem). Belényi Gyula egy. doc. (I).

Az Alföld sajátos településrendszerének kialakulása és fejlődési szakaszai az 1800-as évekig. Fordulat a jogi szabályozásban 1848-ban. A mezőváros, ill. az agrárváros fő jellemzői. A tanyák és a tanyakérdés. Településpolitikai elképzelések az Alföld helyzetének javítására 1920—1944 között. Az Alföld hátrányos településpolitikai megkülönböztetése 1945 után. Tanyarombolás 1948—1968. Társadalmi átalakulás 1945 után. A gazdasági szerkezet módosulása az 1960-as években.

TÖ-182.03 Politikai pártok és pártprogramok Magyarországon a dualizmus korában (2szem). Soós Katalin egy. tan. (II).

Az 1867-es kiegyezés; politikai pártok és pártprogramok 1875-ig; a Szabadelvű Párt; a Függetlenségi és 48-as párt; az Antiszemita párt; Negyvennyolcas Parasztpártok; a Szociáldemokrata Párt; a Polgári Radikális Párt.

TÖ-182.04 Szubjektív források — naplók és emlékiratok — a Horthy-korszakról. (2szem). Kovácsné Pihurik Judit adj. (I).

A Horthy-korszakra vonatkozó naplók, emlékiratok szövegeinek elemzése, összehasonlítása, szakirodalmi munkákkal és levéltári forráskiadványokkal való összevetése. Azonosságok, eltérések a korszak kialakításában. Forráskritika a memoár-irodalom felhasználásakor.

TÖ-182.05 Magyar társadalom és belpolitikai élet Gömböstitől Szálasiig (1932—1944). (2szem). Giczi Zsolt PhD-ösztöndíjas (I).

A szeminárium célja a Gömbös hatalomra jutásától a nyilasok terrorjáig tartó történelmi időszak magyar belpolitikai életének áttekintése fő vonásokban. A szemeszter folyamán az egyes kormányok tevékenységének és a pártok működésének tükrében keresünk választ arra a kérdésre, hogy milyen mértékben és milyen módokon hatott a magyar társadalomra a fasizmus. Megvizsgáljuk a különféle belpolitikai irányzatok reagálását a világpolitikai eseményekre és a korszak magyar társadalmának legfőbb problémáira. Elemezzük az antifaszista kezdeményezések politikai lehetőségeit és ténylegesen elért eredményeit.

TÖ-182.06 Hétköznapok a Ferencz József-i Magyarországon I-II. (2szem). Szabó Pál Csaba tans. (I—II).

A hétköznapiság történetfilozófiai fogalma és értelmezési lehetőségei. A dualizmus kori magyarországi társadalom mindennapjainak alapszerkezete. Munkabérek, életszínvonal, szórakozási szokások, rangok, címek, hivatalok, konvenciók; szabadidő-kultúra, egyesületek, kávéházak, lakáshasználat, divat, stb.

TÖ-182.07 Regionalizmus és régió kutatás a századeleji Magyarországon. (2szem). Szabó Pál Csaba tans. (I).

XIX—XX. századi magyarországi regionalitás-elméletek, a régióképződés történeti mechanizmusai és modelljei. Kárpát-medencei kistájak részletes elemzése.

TÖ-182.08 Magyarország településhálózata (1867—1914). (2szem). Szabó Pál Csaba tans. (I).

A magyarországi települések jogi, népességi, gazdasági és kulturális differenciálódásának bemutatása. A községekre és városokra vonatkozó dualizmuskori törvénykezési munkálatok áttekintése. Városfejlődés és nemzetiségi kérdés, urbanizáció és modernizáció kapcsolata.

TÖ-182.09 Passzionatus Olvasókönyv. Szövegek és szövegtelmezések a békebeli Magyarországról. (2szem). Szabó Pál Csaba tans. (I).

Nyelvi szabályok és nyelvhasználat. Jogi műnyelv, diáknyelv, tolvajnyelv. Beszédtempó és beszédmód. A helyesírási szabályok változásai a XIX. század második felében. Levelek, perbeszéd, feljelentések, újságcikkek, képviselőházi felszólalások, novellák, jogi szövegek elemzése.

SZAKOS SZABADON VÁLASZTOTT

A „TÖ-201.01/07” azt jelzi, hogy a tanegységlista megfelelő előadás jellegű tanegységeinek teljesítéséhez vehetők fel. A „TÖ-202.01/14” azt jelzi, hogy a tanegységlista megfelelő szeminárium jellegű tanegységeinek teljesítéséhez vehetők fel. A díjazott országos diákköri dolgozatot a szak a szabad sáv egy, a diák tetszése szerint kollokviumi vagy szemináriumi jellegű, jeles érdemjegyű tanegységeként ismeri el. Felhívjuk továbbá a figyelmet arra, hogy részben általánosan művelő tanegységekként is felvehető az alábbiakban szereplő 2 tanórás kurzusok, mégpedig azon esetekben, ha az egyetemi tanrend vonatkozó részében ilyenként is felsoroltatnak.

A törzsképzési szakaszban szereplő valamennyi kurzus felvehető a szakos szabadon választott blokkban is. Ezekon fölül az alábbi kurzusok vehetők még fel:

ELŐADÁSOK (A TÖ-201.01/07-HEZ):

1. Az Uráltól a Kárpátokig. (2ea). Makk Ferenc tszv. egy. tan. (II).

Magyar őstörténeti áttekintés. A magyar őstörténet forrásai. Nyelvrokonság; uráli őshazák; a magyarság vándorlása, őshazák. Gentilizmus, népvándorlás. Idegen etnikumok.

2. A középkori európai városfejlődés néhány kérdése. (2ea). Petrovics István adj. (I).

Az előadás a különböző európai országok és régiók városfejlődésének sajátosságait tekinti át az V. és a XV. század közötti időszakban.

3. A Capeting-monarchia virágkora. (2ea). Kordé Zoltán adj. (I—II).

Fülöp Ágost harcai a francia monarchia egyesítéséért. Földnelküli János. A délvidéki eretnecség (albigensek, katharok). IX. (Szt.) Lajos. Szép Fülöp és a központosított monarchia. A francia kormányzati szervek fejlődése. Központosítás.

4. Vallási mozgalmak és eretnecségek a középkori Európában. (2ea). Galamb György tans. (I).

Az előadások sorra veszik az eretnecség konkrét történeti megjelenési formáit a X—XV. században (bogumilizmus, az ezredforduló eretnecségei, valdensék, katarok, a spirituális ferencességből kinövő eretnecségek, eszkatologikus és misztikus áramlatok, Wyclif és Husz tanai), az ortodoxia és az eretnecség határára mozgó ún. "vallási mozgalmakat"; tárgyalják forrásait, társadalmi—kulturális hátterüket, üldözésüket és az ellenük folytatott egyházi propagandát.

5. Kulturális konfliktusok és kölcsönhatások a középkori Nyugat-Európában. (2ea). Galamb György tans. (II).

A középkori kultúra formái, közönsége, rétegzettsége: egyházi, egyetemi, jogi, lovagi kultúra. A mentalitástörténet és a kulturális antropológiai megközelítés alkalmazhatósága és korlátai az ún. "népi" kultúra és vallásosság kutatásában.

6. **A mongol világbirodalom.** (2ea). Márton Alfréd tans. (I).
Mongol nyelvű népek uralomra kerülése kelet Belső-Ázsiában, Dzsingisz kán mongol világbirodalmának létrejötte, a mongol utódállamok (Jüan-din, Csagatáj ulusz, Arany Horda, illarida Perzsia) története, Timur Lenk kora.
7. **Kelet Belső-Ázsia története I—II.** (2ea). Márton Alfréd tans. (I—II).
A türk-kori orhoni feliratok elemzése kapcsán történeti kitekintés Kelet Belső-Ázsiára s a türkök által ismert világra. Forráselemző óra.
8. **Az Oszmán Birodalom története.** (2ea). Ivanics Mária egy. doc. (I).
9. **A Krími kánság története.** (2ea). Ivanics Mária egy. doc. (I).
10. **Középkori fegyver- és művelődéstörténet.** (2ea). Fodor István egy. doc. (I).
11. **Pannónia régészete I.** (2ea). (I).
12. **Bevezetés a régészetbe.** (2ea). Trogmayer Ottó egy. doc., Fodor István egy. doc., B. Tóth Ágnes adj. (I).
A régészet módszertana; Európa általános őstörténeti vázlat; a római uralom Pannóniában; a Kárpát-medencét érintő népvándorlások; a magyar honfoglalás.
13. **Az ősrégészet kutatás főbb kérdései.** (2ea). Trogmayer Ottó egy. doc. (I).
14. **A bécsi klasszikus zene.** (2ea) Rigóné Péter Irén adj. (I).
Haydn, Mozart, Beethoven. A zenei klasszicizmus. Az új operastílus, szimfóniák, versenyművek. Bécs mint a zenei élet központja.

SZEMINÁRIUMOK (A TÖ-202.01/14-HEZ):

1. **Kódexolvasás (2szem).** Makk Ferenc tszv. egy. tan.
Előfeltétel: megfelelő latin nyelvi ismeretek. (II).
Néhány fontos középkori kódex (Admonti-kódex, Anonymus, Képes Krónika) kéziratos szövegeinek olvasása és fordítása. Elsősorban azon medievisztika minor szakosoknak, akik 3 félévben látogattak már paleográfiai kurzusokat.
2. **Paleográfiai gyakorlatok kezdőknek.** (2szem). Makk Ferenc tszv. egy. tan. (II).
Előfeltétel: megfelelő latin tudás.
Három féléves kurzus kezdete. Diplomatikai és paleográfiai gyakorlatok kéziratos oklevelek olvasása révén kezdők számára. Elsősorban medievisztika minor szakosoknak.
3. **Oklevélfordítási és -elemzési gyakorlatok. I—II.** (2szem). Almási Tibor adj. (I—II).
A 2 féléves kurzus bevezetést ad a diplomatikába XIII—XV. századi, nyomtatásban napvilágot látott, latin nyelvű, magyar vonatkozású oklevelek fordításán és elemzésén keresztül. Felkészítő kurzus a későbbi kéziratos oklevélolvasásra; latin előképzettség szükséges.
4. **Regesztázási gyakorlatok Árpád- és Anjou-kori oklevelekből.** (2szem). Almási Tibor adj. (II).
Előfeltétel: megfelelő latin nyelvismeret, ill. korábbi paleográfiai kurzusok elvégzése.
A regesztázás legfőbb elvei. Önállóan elolvasott és magyarra fordított oklevélszövegek regesztáinak elkészítése. A kritikai apparátus összeállítása, a főbb levéltári segédletek. Elsősorban medievisztika minor szakosoknak.
5. **Névtan.** (2szem). Kristó Gyula egy. tan. (II).
Elsősorban medievista szakosok számára. Névtan, névkutatás. Névadási motivációk. Névkontinuitás. Népvnevek. Az Árpád-család személynevei helynevekben. Vezérnevek hely-

nevekben. Politikai történet a helynevekben. A társadalom és a helynevek. Egyházi jellegű helynevek. Viták a magyar névtudományban.

6. **Latin nyelv kezdőknek. (2szem).** Czerovszki Mariann nyelvtanár, vagy Székely Melinda tans., Horváth Andrea, Kőfalvi Tamás PhD-ösztöndíjasok; ill. később kijelölendő kurzusvezetők. Latin előtanulmányokkal nem rendelkezők számára (I).

Három féléves kurzus kezdete. Grammatikai alapismeretek elsajátítása. Alaktan: igék, főnevek és melléknévek ragozása, melléknévek fokozása, adverbiumok képzése. A latin alapszókincs elsajátítása; közmondások, szállóigék tanulása.

7. **Latin nyelv középfaladókknak. (2szem).** Czerovszki Mariann nyelvtanár vagy Székely Melinda tans., Horváth Andrea, Kőfalvi Tamás PhD-ösztöndíjasok, ill. később kijelölendő kurzusvezetők. (II).

Előfeltétel: a „Latin nyelv kezdőknek” c. kurzus elvégzése.

A három féléves kurzus 2. szakasza. Grammatika: igenevek képzése és használata; mondatrövidítő szerkezetek, esetani alapismeretek. Szókincsbővítés, fordítási gyakorlatok.

8. **Latin forrásolvasás. (1szem).** Czerovszki Mariann nyelvtanár, Székely Melinda tans. és Horváth Andrea, Kőfalvi Tamás PhD-ösztöndíjasok (I—II).

Előfeltétel: a latin nyelvi kurzus első 2 szakaszának teljesítése ill. középiskolai latin előtanulmányok. A kurzus a latin záróvizsgával zárul.

A három féléves latin nyelvi kurzus utolsó szakasza, előkészítő a latin záróvizsgát letenni szándékozóknak. Önállóan fordított szövegek közös megbeszélése, ellenőrzése és nyelvtani elemzése.

9. **A Jagelló-kor főbb gazdasági, társadalmi és politikai kérdései. (2szem).** Sebők Ferenc tud. mts. (I-II).

A kurzus célja történelmünk méltatlanul elfeledett, illetve félremagyarázott korszakának alaposabb megismertetése.

10. **Késő középkori törvényszövegek olvasása és fordítása. (2szem).** Sebők Ferenc. tud. mts. (I—II).

Előfeltétel legalább alapszintű latintudás.

A kurzus során Jagello-kori latin nyelvű dekretális források fordítása és elemzése történik alapos kitekintéssel a kor gazdasági, társadalmi és politikai viszonyaira.

11. **Fejezetek a történeti földrajzból (2szem).** Sebők Ferenc tud. mts. (I).

A szeminárium célja a történeti földrajz kézikönyveinek, szakirodalmának és alapvető módszereinek megismertetése, valamint a történeti földrajzi munkák elkészítéséhez szükséges alapvető készségek és ismeretek elsajátítása.

12. **Humanista traktátus egy mechanikai művészetről. Leon Battista Alberti, *De pictura*. (2szem).** Hajnóczy Gábor egy. doc. (I).

A bolognai egyetemen humanista stúdiumokat folytatott Alberti a firenzei művészek hatására 1435-ben írta meg latin nyelvű értekezését a festészetéről, majd művét a következő évben olaszra fordította. A szeminárium ennek a forrásértékű műnek a tanulmányozását tűzi ki célul. Alapvető filológiai elemzésen keresztül igyekszik felvezetni a teória főbb elveit, és kimutatni, hogy azok mennyiben jelentették a reneszánsz művészetelmélet alapját.

13. **A művésztörténet-írás klasszikusai. (2szem).** Hajnóczy Gábor egy. doc. (I—II).

A szeminárium a művésztörténetírás egy klasszikussá vált művelőjével foglalkozik. Wölflin, Riegl, Panofsky vagy Fülepp munkásságának, egy-egy művének tanulmányozása mindennél jobban lehetővé teszi a tudományág mibenlétének, módszereinek, múltjának és jelenének megismerését.

14. **A reneszánsz művészetelmélet kezdetei. (2szem).** Hajnóczy Gábor egy. doc. (II).

Építészeti alapelvek a XV. században. (Alberti, Filarete és Francesco di Giorgio).

15. **Bevezetés az óperzsába. (2szem).** Wojtilla Gyula tszv. egy. tan. (I—II).

Írott források feldolgozása, nyelvtani gyakorlatok.

16. Kelet-Európa középkori történetének arab forrásai I—II. (4szem). Zimonyi István tszv. egy. doc. (I—II.)
Elsősorban magyar őstörténet szakosoknak. A kurzus első félévében az arab nyelvi alapismeretek megszerzése, míg a második félévben a korszakra vonatkozó arab forrásszemelvények elemzése.
17. Az 1944 utáni magyar történelem — filmekben. (2szem). Kovácsné Pihurik Judit adj. (II.)
A második világháborút követő időszak egyes eseményeinek, tendenciáinak, jelenségeinek filmes feldolgozásai alapján az 1944—1973 közötti korszak áttekintése.
18. Anjou-kori oklevelek fordítása. (2szem). Piti Ferenc PhD-ösztöndíjas (I).
19. Szakdolgozati szeminárium. (2szem). Farkas Zoltán tans. (I—II).
20. Historiográfiai szakszeminárium szakdolgozatkészítőknek. (2szem). Sebők Ferenc adj. (I).
21. Fejezetek a középkori magyar egyháztörténetből (szakdolgozóknak). (2szem). Koszta László adj. (I—II).
22. XVI. századi levéltári források olvastatása. (2szem). Tóth Sándor László tszv. egy. doc. (II.)
Szakdolgozók számára hirdett kurzus. A szakdolgozatírás általános "szabályai"; tartalmi és formai követelmények. Források és szakirodalom felhasználása; cédulázás, vázlatkészítés, jegyzetapparátus, stb. XVI. századi (— a 15 éves háborúval kapcsolatos —) magyar és latin nyelvű források olvastatása.
23. Szakdolgozati szeminárium. (2szem). Eördögh István egy. doc. (I).
24. Szakdolgozati konzultáció. (2szem). Marjanucz László tszv. egy. doc. (I).
25. Szakdolgozati szeminárium. (2szem). Pelyach István tud. smts. (I—II).
26. Szakdolgozati szeminárium. (2szem). A. Sajti Enikő egy. doc. (I).
27. Szakdolgozati szeminárium. (2szem). Pándi Lajos egy. doc. (I).
28. Szakdolgozati szeminárium. (2szem). Karsai László egy. doc. (I).
29. Szakdolgozati szeminárium. (2szem). Tomka Béla adj. (I).
30. Szakdolgozati konzultáció. (2szem). Soós Katalin egy. tan. (II).
31. Szakdolgozati konzultáció. (2szem). Szabó Pál Csaba tans. (I).

TÖRTÉNELEM SZAKMÓDSZERTAN TANÁRSZAKOSOK SZÁMÁRA

A szakmódszertani kurzusok nem számítanak a történelem szak szakos követelményeinek sorába, hanem a tanárszak tanterve foglalja azokat magába. Az órákat mindemellett történeti a Történeti Segéd tudományok Tanszékhez tartozó munkatársak tartják, ezért tájékoztatásul közöljük itt a tanárszakosoknak a VII. és VIII. félévekben kötelező 2 szakmódszertani kurzus leírását.

1. A történelemtanítás elmélete. (2szem). Rigóné Péter Irén adj., ill. Kovácsné Pihurik Judit (I).
A történelemtanítás évszázadai. A történetírás és a történelemtanítás; a politikai rendszerek befolyása. — A tananyag felosztásának lehetőségei. Tantervek megismerése. Téma tervek készítése. Taneszközök. Koncentráció és szemléltetés. Speciális oktatásmódszertani problémák.
Követelmény: gyakorlati jegy.
2. A történelemtanítás gyakorlata. (2szem). Rigóné Péter Irén adj., ill. Kovácsné Pihurik Judit (II).
Óratervezetek Topográfia, kronológia, forrásfeldolgozás, fogalomalkotás a történelemórán. Tantárgyi koncentráció és szemléltetés. Számonkérés, értékelés, osztályozás. A szemléltetelakítás felelőssége. Követelmény: gyakorlati jegy.

A TÖRTÉNELEM SZAK VIZSGAKÖVETELMÉNYEI

A hallgató a történelem diplomának a szak *Tantervében* megszabott feltételeit a Tanterv és a *Tanulmányi és Vizsgaszabályzat* keretei között — az *Ősztöndíjszabályzat* figyelembevételét ajánlva — tanulmányi ideje alatt tetszőlegesen sorrendben és ütemezésben teljesítheti. A szigorlatok — *Tanegységlistában* jelzett — előfeltételei az egyes tanegységek alá besorolt kurzusok valamelyikével teljesíthetők (ld. *Kurzuslista*). Szemeszterenkénti kötelező óraterhelés — és vizsgaminimumot a szak nem ír elő.

SPECIÁLIS KÉPZÉS

Jelenleg a történelem szakon belül három specializáció fut: a „Kelet-Európa története” minor szak és „A Mediterráneum története” specializáció az Új- és Legújabbkori Egyetemes Történeti, valamint a „Magyar medieviztika” minor szak a Középkori és Kora Újkori Magyar Történeti és a Történeti Segéd tudományok tanszékének gondozásában. E specializációkat illetően az alábbiakban rövid áttekintő tájékoztatást adunk, részletes felvilágosításért viszont az illetékes tanszékvezetőkhez kell fordulni.

KELET-EURÓPA TÖRTÉNETE (19—20. SZÁZAD)

B felvételi minor szak

A szak felvételének előfeltétele: azok a történelem szakos hallgatók vehetik fel, akik letették a középkori egyetemes történeti szigorlatot (476—1492); egy, a tanszék által meghirdetett 19. századi Kelet-Európa tárgyú szeminárium anyagából egy gyakorlati jegyet szereztek; valamint egy világnyelvet vagy bármely kelet-európai nyelvet legalább olvasási szinten ismernek.

Tanterv

A Kelet-Európa minor szak képzés célja az, hogy a történelmen belül egy speciális régió, Kelet-Közép Európa modern kori történetét a legújabb eredmények alapján elmélyülten ismerjék meg a hallgatók. Célja, hogy felkészüljenek egyrészt olyan gyakorlati feladatok megoldására, amelyek a régió alapos ismeretét tételezik fel, másrészt az önálló tudományos munkára. A képzés összes tantervi óráinak száma 40, időtartama 3 év (6 félév). A kötelezően elvégzendő kurzusok egymásraépülése alapján álló tanterv a következő:

I. évf. I. félév

- A modern világgazdaság kialakulása (koll.)
- Kelet-Közép-Európa a 19. sz.-i világgazdaságban (gyak. jegy)
- A nemzeti, nemzetiségi kérdés Kelet-Közép-Európában I. (gyak. jegy)

I. évf. II. félév

- Polgárosodás és modernizáció I. (koll.)
- A nemzeti, nemzetiségi kérdés Kelet-Közép-Európában II. (gyak. jegy)
- Oroszország a 19. században (gyak. jegy)

II. évf. I. félév

- Kelet-Közép-Európa a nemzetközi kapcsolatok rendszerében a 19. sz.-ban (koll.)
- Polgárosodás és modernizáció II. (koll.)
- Eszmei áramlatok a 19—20. században I. (gyak. jegy)

II. évf. II. félév

- Eszmei áramlatok a 19—20. században II. (gyak. jegy)
- Lengyelország, Románia, Baltikum, Balkán (választható) (gyak. jegy)
- A nemzetközi erőviszonyok átrendeződése a két világháború között (gyak. jegy)

III. évf. I. félév

- Kelet-Közép-Európa gazdasági fejlődése a két világháború között (koll.)
- Nácizmus, faszizmusok (gyak. jegy)
- Németország a 20. században (gyak. jegy)
- Specializáció (gyak. jegy).

III. évf. II. félév

- A nemzetközi erőviszonyok alakulása 1945 után (koll.)
- Valamelyik kelet-közép-európai ország 1945 utáni története (gyak. jegy)
- A nemzeti nemzetiségi kérdés a II. világháború után (gyak. jegy)
- Specializáció (gyak. jegy)

A minor szak elvégzése szakdolgozattal és államvizsgával zárul, amelynek eredménye két részjegyből tevődik össze: a szakdolgozat (a védést is beszámítva) és az államvizsga érdemjegyből. További, részletesebb információkkal a minor szak vezetője, A. Sajti Enikő tszv. doc. szolgál.

MEDITERRÁN SPECIÁLIS KÉPZÉS

Három éves stúdium, heti 6 órában.

A képzésben való részvétel feltételei: az első szigorlat letétele; egy a régióban használatos idegen nyelv középfokú ismerete (vagy szakosság az ilyen nyelvből); szakdolgozat készítése a témakorból.

Értékelés: félévenként egy kollokvium, két gyakorlati jegy.

Az előadásokon és a szemináriumokon az Európa sajátos részét képező mediterrán régió 19—20. századi történetével foglalkoznak a hallgatók. Konkrétan: az arab-izslám civilizáció jellemzői, az északi és a déli part kapcsolata (gazdaság, kereskedelem, gyarmatosítás, antikolonialista nemzeti mozgalmak). Konfliktusok a régióban (palesztin kérdés, algériai háború, arab-izraeli háborúk). A mediterrán Európa (Spanyolország, Görögország, Portugália) demokratizálódási folyamata.

A képzéssel kapcsolatos részletesebb információkért keressék fel J. Nagy László egy. tanárt.

MAGYAR ŐSTÖRTÉNET

A magyar nép múltjának legrégebb korszakáról meglehetősen sok tévhit él. Nemzeti tudatunkban az őstörténethez való viszony jelentős szerepet játszik, ezért szükséges egy a nemzetközi tudomány által felállított mérce szerinti szemlélet kialakítása és elterjesztése. A magyar őstörténet szak oktatása több tanszék együttműködésére épül, ezért a különböző tanszékek (középkori egyetemes, középkori magyar, altajisztika, régészet, szlavisztika, finnugor, antropológia, néprajz) közötti koordinációt a Középkori Egyetemes Történeti Tanszék vállalja magára.

A magyar őstörténet B szakot a JATE Bölcsészettudományi Kar valamennyi hallgatója felveheti, aki az első éves történelem szakosoknak meghirdetett magyar őstörténet előadásból kollokvált és bármely szak szervezésében magyar őstörténet speciál kollégiumot hallgatott, illetve két féléven keresztül latin, görög vagy arab nyelvet tanult és gyakorlati jegyet (legalább jó szinten) szerzett. A képzés ideje nyolc félév; a diploma megszerzéséhez komplex államvizsgát kell tenni. Végzés esetén az oklevélbe *magyar őstörténeti szakos előadó* bejegyzés kerül. A szak az alábbi arányokban oszlik meg a különböző szakterületek alapján:

régészet (8 félév — heti 2 órászámmal)
nyelvtörténet (8 félév — heti 1 órászámmal)
írott források (8 félév — heti 3 órászámmal)
szeminárium (9 félév — heti 1 órászámmal)
Speciál kollégiumok (8 félév — heti 1 órászám)
néprajz (1 félév — heti 1 órászámmal)
antropológia (1 félév — heti 1 órászám)
történeti földrajz (1 félév — heti 1 órászám)
Belső-Ázsia története (1 félév — heti 1 órászám)
Kelet-Európa története (4 félév — heti 1 órászámmal)

A képzéssel kapcsolatos részletesebb információkkal Zimonyi István tszv. docens és Márton Alfréd tanársegéd tud szolgálni.

MAGYAR MEDIEVISZTIKA

B felvételi minor szak

A képzés célja, hogy a szak oktatási programja révén elősegítse mindazon gyakorlati és elméleti ismeretek elsajátítását, amelyek nélkülözhetetlenek az önálló tudományos munkához a magyar középkortudomány iránt elhivatottságot érző hallgatók számára. A szakra azok jelentkezhetnek, akik teljesítették a középkori magyar történeti szigorlatot és legalább egy évet elvégeztek az egyetemen. A szak évfolyamonként max. 12 fővel indul, ennél nagyobb számú jelentkezés esetén felvételi vizsgát kell tenni, amiről külön tájékoztatást kapnak az érintettek.

A program 6 féléves, ám a szabad órafelvétel lehetőségének biztosíthatósága révén 4 félév alatt is teljesíthető. A szakot felvevő hallgatóknak külön szakdolgozatot kell írniuk magyar medievista témából, amelynek megvédése egyben az államvizsgát is jelenti. A képzés 4 tematikai blokkból áll, amelyekben belül meghatározott számú tanegységet kell szabadon megválasztott sorrendben teljesíteni. A tematikai blokkok a következők:

- I. Középlatin paleográfia
- II. Forrásismeret
- III. Műhelyszeminárium
- IV. Elméleti stúdiók

Valamennyi felvett kurzusból érdemjegyet kell szereznii, a teljesítendő tanegység-követelmények kívánalma szerint (koll. vagy gyak. jegy). A medievisztika szak meghirdetett kurzusai (leírásukkal együtt) fentebb kivétel nélkül megtalálhatók — külön utalással a medievista szakosokra — a történelem szak szabadon választott előadásainak (TÖ-201.) és szemináriumainak (TÖ-202.) kínálatában.

További információkat az illetékes Középkori és Kora Újkori Magyar Történeti, valamint a Történeti Segédtudományok tanszékektől szerezhetnek az érdeklődők.

AJÁNLOTT STRATÉGIÁK

Hogyan ültethetők át a gyakorlatba az előzőekben foglalt szabályok, lehetőségek és tudnivalók? Nagyon sokféleképpen, minthogy a történész képzési program legfontosabb sajátossága, hogy a szigorlatok előfeltételének minősülő tanegységek viszonylagos kötöttségén túl minden tanegység (beleértve a szigorlatokat) teljesen tetszőlegesen sorrendben vehető fel. **Mindenki teljes szabadságot**

élvez saját képzési rendjének összeállításában, s természetesen a teljes felelősséget is viseli döntéséért.

Éppen ezért ajánlatos a kezdet kezdetén kinek-kinek végiggondolnia, hogy milyen stratégiát választ a történész diplomáig vezető nyolc félév teljesítéséhez. Milyen szempontokat érdemes végiggondolni? Az első kérdés, hogy *egy alapos, mindenre többé-kevésbé arányosan kiterjedő alapképzést vállalok-e fel, vagy a kötelezőkből a szükséges minimum teljesítése mellett a lehető legnagyobb teret biztosítom az érdeklődési körömnek leginkább megfelelő specializációhoz?* A második: *nagyjából egyenletesen, félévenkénti arányos terheléssel teszem-e ki magam nagy megmértetéseknél (szigorlatok), vagy kevés félévben koncentrált teherviselésre vállalkozom?* A harmadik kérdés: *kronologikusan haladok-e a tárgyfelvételben, vagy valamilyen sajátos, egyéni szempont vezet a haladásban?* A kérdések száma a részletproblémák tekintetbevételével szaporítható lenne tovább is, azonban a felvetett három alternatív lehetőségből mindenkinek magának kell kiválasztania a neki legmegfelelőbbet, s a további, aprólékosabb programtervezéskor ráér kialakítani a finomabb stratégiát.

Mielőtt vázoznánk a lehetséges alapvető út-típusokat, nyomatékosan hangsúlyozni szükséges, hogy a választások önmagukban természetesen elég egyenértékűek, viszont a jó és rossz döntésekért mindenki önmaga felé tartozik elszámolással. S mert ugyanannak a követelménynek a több úton lehetséges teljesítéséről van szó, célszerű legelőször táblázatba foglalni az egységes követelményt. Az egyes rovatokba tartozó tanegységek, illetve kurzusok — alternatív formában — visszakereshetők a szak tanegység- és kurzuslistájában.

KÖTELEZŐEN TELJESÍTENDŐK

7 SZIGORLAT (Címük a sorrend megválasztásával írható be.)

1.	1.
2.	2.
3.	3.
4.	4.
5.	5.
6.	6.
7.	7.

9 KOLLOKVIUM (Címük a sorrend és a kurzus megválasztása után írható be.)

1.	8.
2.	9.
3.	10.
4.	11.
5.	12.
6.	13.
7.	14.
8.	15.
9.	16.

9 GYAKORLATI JEGY (A szemináriumok címe a sorrend és a kurzus megválasztása után írható be.)

1.	17.
2.	18.
3.	19.
4.	20.
5.	21.
6.	22.
7.	23.
8.	24.
9.	25.

**A SZAK ÁLTAL MEGHIRDETETT/ENGEDÉLYEZETT KURZUSOKBÓL
SZABADON VÁLASZTHATÓAN SZERZETT**

7 KOLLOKVIUMI JEGY (A cím a kiválasztás és a sorrend eldöntése után tölthető ki.)

1.	26.
2.	27.
3.	28.
4.	29.
5.	30.
6.	31.
7.	32.

14 GYAKORLATI JEGY (A cím a kiválasztás és a sorrend eldöntése után tölthető ki.)

1.	33.
2.	34.
3.	35.
4.	36.
5.	37.
6.	38.
7.	39.
8.	40.
9.	41.
10.	42.
11.	43.

12.	44.
13.	45.
14.	46.

Megjegyzés: Ha nem rendelkezik latin érettségivel, itt veheti fel a latin záróvizsgálóhoz szükséges nyelvvórákat.

A KAR ÁLTAL ELŐÍRT ÁLTALÁNOS, MŰVELTSÉGI TÁRGYAK (Egy szak esetén 16, egynél több szaknál 8 db két órás kurzus)

4 VISZONYLAGOSAN KÖTÖTT KURZUS (A cím 3 esetben a kiválasztás, ill. a sorrend eldöntése után tölthető ki.)

1.	47.
2.	48.
3.	49.
4.	50.

Megjegyzés: A négy közül az egyik kötelezően a filozófia, a másik hármat a filozófia, a szociológia, a pszichológia, a logika vagy az esztétika, a jogi ismeretek vagy a politológia tárgyköréből kell kiválasztani.

12 (VAGY 4) KURZUS AZ EGYETEM ÁLTAL — DE SEMMIKÉPP A SZAK ÁLTAL — MEGHIRDETETT KURZUSOKBÓL (A KÖZZÉTETT LISTA ALAPJÁN) (A cím a kiválasztás, illetve a sorrend eldöntése után tölthető ki.)

5.	51.
6.	52.
7.	53.
8.	54.
9.	55.
10.	56.
11.	57.
12.	58.
13.	59.
14.	60.
15.	61.
16.	62.

Megjegyzés: Ezek között szerepelhetnek a testnevelés órák.

Szakedolgozatkészítés 55. vagy 63.; Államvizsga 56. vagy 64.

A történelem szakos követelmények összesített táblázata

7 szigorlat	9 kötelező koll.	9 kötelező EGJ.	7 szabadon vál. koll.	14 szabadon vál. EGJ.	4 ált. művelő szabályozatlan felv. tárgybol szerzett jegy	12 h/ 4 ált.műv. szabadon választott tárgybol szerzett	szakdolgozatkészítés	államvizsga
1.	8.	17.	26.	33.	47.	51.	55.v.63.	56.v.64
2.	9.	18.	27.	34.	48.	52.		
3.	10.	19.	28.	35.	49.	53.		
4.	11.	20.	29.	36.	50.	54.		
5.	12.	21.	30.	37.	55.	56.		
6.	13.	22.	31.	38.	57.	58.		
7.	14.	23.	32.	39.	59.	60.		
	15.	24.	40.	61.	62.			
	16.	25.	41.					
			42.					
			43.					
			44.					
			45.					
			46.					

A táblázatok folyamatos kitöltése lehetővé teszi a félévenkénti előrehaladás folyamatos követését.

Lássunk ezek után három példát az előrejutás lehetséges módozataira. Mindhárom összeállított táblázat a terhelés arányos elosztásából indul ki, ami a vizsgák, a szigorlatok, a jegyek és a heti óraterhelés szempontjából egyaránt érvényesül. Nyilvánvaló, hogy ki-ki egyénileg megteheti az aránytalan elosztást is, ezt azonban mintán értelmetlen illusztrálni, hiszen az eltolódások szükségképpen valamely egyéni szemponttal indokolhatók, s csak annak ismeretében lehet egy meghatározott törekvést kifejezésre juttatni a tervezésben. Ha határozott célja van az aránytalan teherfelvételnek — pl. valamely félév „üressé” tétele — egyedül kell annak megfelelően kialakítani a programot.

Érdeemes itt arra is kitérni, hogy milyen távra célszerű tervezni. Semmi esetre sem nyolc félévre. Ugyan az előzetesen felvetett három kérdésben tanácsos még a legelején állást foglalni — kronologikus-e, érdeklődési kört középpontba állító-e, illetve arányos tehervállalású-e az egyéni

képzési terv —, hiszen ezek a tervezés főbb vonalait meghatározzák, ám hogy melyik tárgyra melyik félévben kerüljön sor, ezt minimum egy, maximum 3—4 félévre kell/érdemes előre tervezni. Mert az érdeklődési kör is változhat időközben, és váratlan helyzetek is adódhatnak (pl. külföldi ösztöndíj), ezért jó, ha egy program rugalmas és lehetőséget nyújt a későbbi változtatásokra.

Az összeállított három minta közül az első erősen szigorlatcentrikus, illetve az erős alapképzésre helyezi a hangsúlyt. Ez abban jut kifejezésre, hogy a szabadon választott kollégiumokat (előadásokat, szemináriumokat) is szinte teljesen a szigorlati tárgyakra rendeli alá. Kiindulása, hogy mélyebb az az ismeret, amelyet huzamosabb foglalkozással és többszöri tanulással (vizsgákkal) sajátít el az ember, mint amit intenzív „kampánytanulással”; ezáltal könnyebben teljesíthető a szigorlat. Ez persze bizonyos fokig vizsgaduplázást eredményez, hiszen azonos vizsgaidőszakban szerepel ugyanazon tárgykörből egy kollokvium és egy szigorlat, ám ma még senki sem tudja megmondani, hogy mi válik a jövőben „tömeges” hallgatói stratégiává: a szabadon választott kollokviumi jegyeknek a „vizsgát kétszerező” egyszerűbb megszerzési módja, vagy a minél szélesebb körű tárgyfelveletre való törekvés. Ki-ki döntse el maga.

Az első minta abban az értelemben is beszabályozottabb, hogy tesz néhány — a többi táblázatnál is hasznosítható — javaslatot az általános tárgyra, elsősorban is a Kar által viszonylagosan megkötött kurzusokra vonatkozóan. Világos, hogy csak példáról van szó, mindenkinek szíve-joga az ettől eltérő választás. A szabadon választott kurzusok abból a megfontolásból bővülnek a magasabb számú féléveknél, hogy a tanulmányok során kialakult érdeklődési terület (szakdolgozati téma) valamelyest nagyobb időkeretet nyerhessen az elmélyültebb felkészüléshez. A szakdolgozat elkészíthetőségének biztosításához, valamint a nyolcadik félév végének nagyobb terhehez (államvizsga) célszerű az utolsó félév heti óraszámait lehetőség szerint csökkenteni.

A félévi rovatok számát tekintve látszólag nem sokban tér el a második — és a harmadik — táblázat az elsőtől. Valójában azonban alapvető a különbség. A második táblázat az azok figyelmébe ajánljuk, akik igen határozott érdeklődési körrel — korszak, téma — iratkoznak be a szakra, és elsősorban e terület(ek)re óhajtják képzésük hangsúlyát helyezni.

A szabadon választott órák itt teljes egészében a specializálódást szolgálják, amely terében azáltal még tovább is szélesíthető, hogy az általános tárgyak esetén is lehetőség van — 4 kurzust kivéve — az érdeklődési körhöz kapcsolódó órafelveletre. Megjegyzést érdemel itt mindhárom mintához, hogy a félévi vizsgaterhelés önszabályozása szempontjából az általános tárgyak felvételelénél nem mellékes körülmény: milyen jellegűek a választott tárgyak, szemináriumok vagy előadások-e, hiszen ez erősen befolyásolja a kollokviumi és a gyakorlati jegyek arányát. A második táblázat tehát az egyéni érdeklődésből kiinduló képzés tág lehetőségeit illusztrálja.

A harmadik táblázat fordított kronológiával építkezik, s itt is teljes körben nyitva vannak a szabadon választott órák az érdeklődési terület számára. Persze neincsak a mából visszafelé haladva lehet felvenni az órákat, hanem elképzelhető akár előbb a magyar, majd az egyetemes történet végigvétel, akár ennek fordítottja is, vagy akár egy teljesen más megközelítésű tárgyfelvelet. A három táblázat tetszőleges szempontokból és mértékben ötvözhető is.

Végezetül mindegyik ajánlásra érvényesen szükséges kitérni még egy mozzanatra, nevezetesen az óraszámok kérdésére. Végig követhető, hogy a heti óraszámok nagyjából arányosak a három mintában. Tudni kell azonban, hogy ezek inkább maximális, mintsem minimális óraszámok. A táblázatokban többnyire két óras kurzusok szerepelnek, viszont a szabadon választott tárgyaknál lehetőség van az eltérésre ettől. Fel lehet venni egy, vagy akár kettőnél több óras kurzust is, ezáltal változtathatók a heti óraszámok.

Mindemellett nem igazán az óraszámok, hanem a megszerzendő minősítések a lényegesek. A tanegységek számától — amint a történelem szak követelményeit tartalmazó táblázatok mutatják — eltérni nem lehet. Ide tartozik, hogy a három mintaprogramban egyformán szerepelnek a latin órák, holott lényeges, hogy a laínból érettségizettek felmentést nyernek ezek alól. Követelményeik viszont a teljesítendő tanegységeket illetően nekik sem csökkennek, mert a latin órák helyén más szabadon választott szemináriumokat tartoznak felvenni.

I.

1. félév	2. félév
kötelező segéd tudományi alapozó szem. gyakorlati jegy 2 óra	kötelező segéd tudományi előadás kollokvium 2 óra
kötelező ókortörténeti előadás kollokvium 2 óra	szabadon választott ókor történeti előadás kollokvium 2 óra
kötelező ókortörténeti szeminárium gyakorlati jegy 2 óra	szabadon választott ókor történeti szem. gyakorlati jegy 2 óra
kötelező középkori magyar történeti előadás kollokvium 2 óra	szabadon választott középk. magy. tört. ea. kollokvium 2 óra
kötelező középkori magyar történeti szem. gyakorlati jegy 2 óra	szabadon választott kk. magy. tört. szem. gyakorlati jegy 2 óra
szabadon választott latin kezdőknek gyakorlati jegy 2 óra	szabadon választott latin középfaladóknek gyakorlati jegy 2 óra
általános tantárgy pl. filozófia jegy 2 óra	általános tantárgy pl. filozófia jegy 2 óra
általános tantárgy pl. régészet jegy 2 óra	általános tantárgy pl. néprajz jegy 2 óra
	ókortörténeti szigorlat

heti óraszám:	16	16
szigorlat:	—	1
kötelező koll. jegy:	2	1
szab. vál. koll. jegy:	—	2
köt. gyak. jegy:	3	—
szab. vál. gyak. jegy:	1	3
ált. tárgyból jegy:	2	2
félévi összes jegy:	8	10

(a szig. kétszer számít)

3. félév	4. félév
kötelező középkori egyetemes tört. ea. kollokvium 2 óra	szabadon választott középk. egy. tört. ea. kollokvium 2 óra
kötelező középk. egy. tört. szem. gyakorlati jegy 2 óra	szabadon választott középk. egy tört. szem. gyakorlati jegy 2 óra
kötelező újkori magy. tört. ea. kollokvium 2 óra	szabadon választott újkor magy. tört. ea. kollokvium 2 óra
kötelező újkori magy. tört. szem. gyakorlati jegy 2 óra	szabadon választott újkor magy. tört. szem. gyakorlati jegy 2 óra
szabadon választott latin forrásolvasás záróvizsga 1 v. 2 óra	általános tárgy pl. logika jegy 2 óra
általános tárgy pl. közgazdaságtan jegy 2 óra	általános tárgy pl. pszichológia jegy 2 óra
általános tárgy pl. esztétika jegy 2 óra	általános tárgy pl. jogi ismeretek jegy 2 óra
középkori magyar történeti szigorlat	középkori egyetem történeti szigorlat

heti óraszám:	14	14
szigorlat:	1	12
köt.koll.jegy:	2	-
szab.vál.koll. jegy:	-	2
kötelező gyak. jegy:	2	—
szab. vál. gyak. jegy:	1	2
általános t.-ból jegy:	2	3
félévi összes. jegy:	9	9

5. félév	6. félév
kötelező újkori egy. tört. előadás kollokvium 2 óra	kötelező legújabbkori magy. tört. ea. kollokvium 2 óra
kötelező újkori egy. tört. szeminárium gyakorlati jegy 2 óra	kötelező legújabbkori magy. tört. szem. gyakorlati jegy 2 óra
kötelező segédtud. ea. pl. műv. tört. kollokvium 1 óra	szabadon választott újkori egy. tört. ea. kollokvium 2 óra
szabadon választott újkori magy. tört. szem. gyakorlati jegy 2 óra	szabadon választott újkori egy. tört. szem. gyakorlati jegy 2 óra
általános tárgy jegy 2 óra	szabadon választott tárgyból szeminárium gyakorlati jegy 2 óra
általános tárgy jegy 2 óra	általános tárgy jegy 2 óra
általános tárgy jegy 2 óra	általános tárgy jegy 2 óra
újkori magyar történeti szigorlat	újkori egyetemes történeti szigorlat

heti óraszám:	13	14
szigorlat:	1	1
kötelező koll. jegy:	2	1
szab. vál. koll. jegy:	—	1
köt. gyak. jegy:	1	1
szab. vál. gyak. jegy:	1	2
ált. t.-ből jegy:	3	2
félévi összes jegy:	9	9

7. félév	8. félév
kötelező legújabbkori egy. tört. ea. kollokvium 2 óra	szabadon választott egy. tört. ea. kollokvium 2 óra
kötelező legújabbkori egy. tört. szem. gyakorlati jegy 2 óra	szabadon vál. legújabbk. egy. tört. szem. gyakorlati jegy 2 óra
kötelező segéd tud. szem. pl. historiográfia gyakorlati jegy 2 óra	szabadon választott tárgyból szem. gyakorlati jegy 2 óra
szabadon vál. legújabbk. magy. tört. ea. kollokvium 2 óra	általános tárgy jegy 2 óra
szabadon vál. legújabbk. magy. tört. szem. gyakorlati jegy 2 óra	legújabbk. egy. tört. szigorlat
szabadon választott tárgyból szeminárium gyakorlati jegy 2 óra	szakdolgozatkészítés és védés
általános tárgy jegy 2 óra	államvizsga
legújabbkori magy. tört. szigorlat	

heti óraszám:	13	8
szigorlat:	1	1
köt. koll. jegy:	1	—
szab. vál. koll. jegy:	1	1
köt. gyak. jegy:	2	—
szab. vál. gyak. jegy:	2	2
ált. tárgyból jegy:	1	1
félévi összes jegy:	9	6

II.

1. félév	2. félév
kötelező segédtudományi alapo­zó szem. gyakorlati jegy 2 óra	kötelező segédtudományi előadás kollokvium 2 óra
kötelező ókortörténeti előadás kollokvium 2 óra	kötelező középkori magy. tört. ea. kollokvium 2 óra
kötelező ókortörténeti szeminárium gyakorlati jegy 2 óra	kötelező középkori magy. tört. szem. gyakorlati jegy 2 óra
szab. vál. érdeklődési körből ea. kollokvium 2 óra	szabadon vál. érdeklődési körből szem. gyakorlati jegy 2 óra
szab. vál. érdeklődési körből szem. gyakorlati jegy 2 óra	szabadon választott latin középhasaladóknak gyakorlati jegy 2 óra
szabadon választott latin kezdőknek gyakorlati jegy 2 óra	általános tantárgy pl. filozófia jegy 2 óra
általános tantárgy pl. filozófia jegy 2 óra	általános tantárgy pl. néprajz jegy 2 óra
általános tantárgy pl. régészet jegy 2 óra	ókortörténeti szigorlat

heti óraszám:	16	16
szigorlat:	—	1
köt. koll. jegy:	1	2
szab. vál. koll. jegy:	1	1
köt. gyak. jegy:	2	1
szab. vál. gyak. jegy:	2	2
ált. tárgy­ból jegy:	2	2
félévi összes jegy:	8	10

3. félév	4. félév
kötelező középkori egyetemes tört. ea. kollokvium 2 óra	kötelező újkor magy. tört. ea. kollokvium 2 óra
kötelező középk. egy. tört. szem. gyakorlati jegy 2 óra	kötelező újkor magy. tört. szem. gyakorlati jegy 2 óra
szabadon vál. érdeklődési körből ea. kollokvium 2 óra	szabadon vál. érdeklődési körből ea. kollokvium 2 óra
szabadon vál. érdeklődési körből szem. gyakorlati jegy 2 óra	szabadon vál. érdeklődési körből szem. gyakorlati jegy 2 óra
szabdon választott latin forrásolvasás záróvizsga 1 v. 2 óra	általános tárgy pl. logika jegy 2 óra
általános tárgy pl. közgazdaságtan jegy 2 óra	általános tárgy pl. pszichológia jegy 2 óra
általános tárgy pl. esztétika jegy 2 óra	általános tárgy pl. jogi ismeretek jegy 2 óra
középkori magyar történeti szigorlat	középkori egyetem történeti szigorlat

heti óraszám:	14	14
szigorlat:	1	1
kötelező koll. jegy:	1	1
szab. vál. koll. jegy:	1	1
köt. gyak. jegy:	1	1
szab. vál. gyak. jegy:	2	1
ált. tárgyból jegy:	2	3
félévi összes jegy:	9	9

5. félév	6. félév
kötelező újkori egy. tört. előadás kollokvium 2 óra	kötelező legújabbkori magy. tört. ea. kollokvium 2 óra
kötelező újkori egy. tört. szeminárium gyakorlati jegy 2 óra	kötelező legújabbkori magy. tört. szem. gyakorlati jegy 2 óra
kötelező segéd tud. ea. pl. műv. tört. kollokvium 1 óra	szabadon vál. érdeklődési körből ea. kollokvium 2 óra
szabadon vál. érdeklődési körből szem. gyakorlati jegy 2 óra	szabadon vál. érdeklődési körből szem. gyakorlati jegy 2 óra
általános tárgy jegy 2 óra	szabadon vál. érdeklődési körből szem. gyakorlati jegy 2 óra
általános tárgy jegy 2 óra	általános tárgy jegy 2 óra
általános tárgy jegy 2 óra	általános tárgy jegy 2 óra
újkori magyar történeti szigorlat	újkori egyetemes történeti szigorlat

heti óraszám:	13	14
szigorlat:	1	1
kötelező koll. jegy:	2	1
szab. vál. koll. jegy:	—	1
köt. gyak. jegy:	1	1
szab. vál. gyak. jegy:	1	2
ált. tárgyból jegy:	3	2
félévi összes jegy:	9	9

7. félév	8. félév
kötelező legújabbkori egy. tört. ea. kollokvium 2 óra	szabadon vál. érdeklődési körből ea. kollokvium 2 óra
kötelező legújabbkori egy. tört. szem. gyakorlati jegy 2 óra	szabadon vál. érdeklődési körből szem. gyakorlati jegy 2 óra
kötelező segéd tud. szem. pl. historiográfia gyakorlati jegy 1 óra	szabadon vál. érdeklődési körből szem. gyakorlati jegy 2 óra
szabadon vál. érdeklődési körből ea. kollokvium 2 óra	általános tárgy jegy 2 óra
szabadon vál. érdeklődési körből szem. gyakorlati jegy 2 óra	legújabbkori egy. tört. szigorlat
szabadon vál. érdeklődési körből szem. gyakorlati jegy 2 óra	szakdolgozatkészítés és védés
általános tárgy jegy 2 óra	államvizsga
legújabbkori magy. tört. szigorlat	

heti óraszám:	13	8
szigorlat:	1	1
kötelező koll. jegy:	1	—
szab. vál. koll. jegy:	1	1
köt. gyak. jegy:	2	—
szab. vál. gyak. jegy:	2	2
ált. tárgyból jegy:	1	1
félévi összes jegy:	9	6

III.

1. félév	2. félév
kötelező segédtudományi alapo­zó szem. gyakorlati jegy 2 óra	kötelező segédtudományi előadás kollokvium 2 óra
kötelező legújabbk. egy tört. ea. kollokvium 2 óra	kötelező legújabbk. magy. tört. ea. kollokvium 2 óra
kötelező legújabbk. egy tört. szem. gyakorlati jegy 2 óra	kötelező legújabbk. magy. tört. szem. gyakorlati jegy 2 óra
szabado­n vál. érdeklődési körből ea. kollokvium 2 óra	szabado­n vál. érdeklődési körből ea. kollokvium 2 óra
szabado­n vál. érdeklődési körből szem. gyakorlati jegy 2 óra	szabado­n vál. érdeklődési körből szem. gyakorlati jegy 2 óra
szabado­n vál. érdeklődési körből szem. gyakorlati jegy 2 óra	szabado­n vál. érdeklődési körből szem. gyakorlati jegy 2 óra
általános tárgy jegy 2 óra	általános tárgy jegy 2 óra
általános tárgy jegy 2 óra	általános tárgy jegy 2 óra
	legújabbkori egyetem történeti szigorlat

heti óraszám:	16	16
szigorlat:	—	1
köt. koll. jegy:	1	2
szab. vál. koll. jegy:	1	1
köt. gyak. jegy:	2	1
szab. vál. gyak. jegy:	2	2
ált. tárgyból jegy:	2	2
félévi összes jegy:	8	10

3. félév	4. félév
kötelező újkori egy. tört. ea. kollokvium 2 óra	kötelező újkori magy. tört. ea. kollokvium 2 óra
kötelező újkori egy. tört. szem. gyakorlati jegy 2 óra	kötelező újkori magy. tört. szem. gyakorlati jegy 2 óra
szabadon vál. érdeklődési körből ea. kollokvium 2 óra	szabadon vál. érdeklődési körből ea. kollokvium 2 óra
szabadon vál. érdeklődési körből szem. gyakorlati jegy 2 óra	szabadon választott latin kezdőknek gyakorlati jegy 2 óra
szabadon vál. érdeklődési körből szem. gyakorlati jegy 2 óra	általános tárgy jegy 2 óra
általános tárgy jegy 2 óra	általános tárgy jegy 2 óra
általános tárgy jegy 2 óra	általános tárgy jegy 2 óra
legújabbkori magyar történeti szigorlat	újkori egyetemes történeti szigorlat

heti óraszám:	14	14
szigorlat:	1	1
köt. koll. jegy:	1	1
szab. vál. koll. jegy:	1	1
köt. gyak. jegy:	1	1
szab. vál. gyak. jegy:	2	1
ált. tárgyból jegy:	2	3
félévi összes jegy:	9	9



5. félév	6. félév
kötelező középkori egy. tört. előadás kollokvium 2 óra	kötelező középkori magy. tört. ea. kollokvium 2 óra
kötelező középkori egy. tört. szeminárium gyakorlati jegy 2 óra	kötelező középkori magy. tört. szem. gyakorlati jegy 2 óra
kötelező segédtd. ea. kollokvium 1 óra	szabadon vál. érdeklődési körből ea. kollokvium 2 óra
szabadon választott latin középfaladóknak gyakorlati jegy 2 óra	szabadon vál. érdeklődési körből szem. gyakorlati jegy 2 óra
általános tárgy jegy 2 óra	szabadon vál. latin forrásolvasás záróvizsga 1 v. 2 óra
általános tárgy jegy 2 óra	általános tárgy jegy 2 óra
általános tárgy jegy 2 óra	általános tárgy jegy 2 óra
újkori magyar történeti szigorlat	középkori egyetemes történeti szigorlat

heti óraszám:	13	14
szigorlat:	1	1
köt. koll. jegy:	2	1
szab. vál. koll. jegy:	—	1
köt. gyak. jegy:	1	1
szab. vál. gyak. jegy:	1	2
ált. tárgyból jegy:	3	2
félévi összes jegy:	9	9

7. félév	8. félév
kötelező ókor tört. ea. kollokvium 2 óra	szabadon vál. érdeklődési körből ea. kollokvium 2 óra
kötelező ókor tört. szem. gyakorlati jegy 2 óra	szabadon vál. érdeklődési körből szem. gyakorlati jegy 2 óra
kötelező segédtd. szem. gyakorlati jegy 1 óra	szabadon vál. érdeklődési körből szem. gyakorlati jegy 2 óra
szabadon vál. érdeklődési körből ea. kollokvium 2 óra	általános tárgy jegy 2 óra
szabadon vál. érdeklődési körből szem. gyakorlati jegy 2 óra	ókori történeti szigorlat
szabdon vál. érdeklődési körből szem. gyakorlati jegy 2 óra	szakdolgozatkészítés és védés
általános tárgy jegy 2 óra	államvizsga
középkori magyar tört. szigorlat	

heti óraszám:	13	8
szigorlat:	1	1
köt. koll. jegy:	1	—
szab. vál. koll. jegy:	1	1
köt. gyak. jegy:	2	—
szab. vál. gyak. jegy:	2	2
ált. tárgyból jegy:	1	1
félévi összes jegy:	9	6